

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Han flög ut burk”
– rörelsekonstruktioner i inläraarsvenska

Joel Olofsson

”Svenska språket/specialisering/LAU370”

Handledare: Roger Källström & Benjamin
Lyngfelt

Examinator: Lena Rogström

Rapportnummer: VT09-1170-01

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: "Han flög ut burk" - Rörelsekonstruktioner i inläraarsvenska

Författare: Joel Olofsson

Termin och år: Vt. - 09

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Roger Källström & Benjamin Lyngfelt

Examinator: Lena Rogström

Rapportnummer: VT09-1170-01

Nyckelord: rörelse, argumentstruktur, semantiska roller, konstruktionsgrammatik, kognitiv lingvistik, svenska som främmande språk, andraspråksinläring (SLA).

Syftet med uppsatsen är att undersöka problem och svårigheter som finns när inlärare av svenska som främmande språk beskriver rörelse på svenska. Detta gör jag genom att låta 41 utbytesstudenter genomföra ett bildtest där varje bild motsvarar en av tre rörelsetyper. I uppsatsen analyseras dessa rörelsetyper utifrån ett konstruktionsgrammatiskt perspektiv med semantiska roller, och kan beskrivas följande: V-VÄG_{riktning}-MÅL, V-VÄG_{riktning}KÄLLA eller V-VÄG_{plats}. Även andra rörelsekonstruktioner behandlas. Huvudfokus ligger på konstruktioner, men jag undersöker också informanternas användning av verb. Jag gör en indelning av s.k Manner-verb och s.k. VÄG-verb, där de förstnämnda är verb som uttrycker på vilket sätt något görs, och de senare är verb som har en inbakad riktningmarkör.

Studien visar att de största problemen inlärare av svenska som främmande språk har vid rörelsebeskrivningar är valet av prepositioner och att uttrycka riktningmarkörer i form av partiklar eller adverb. Genom att undersökningsgruppens informanter ofta väljer fel preposition och utelämnar riktningmarkörer uttrycker de i stor utsträckning en V-PLATS-konstruktion istället för någon av de förväntade konstruktionstyperna.

Hur språk lärs in och används bör vara intressant nog för att motivera den här typen av undersökningar. Enligt Lpo94 ska man bedriva en undervisning som utgår från elevers förutsättningar. Ett sätt att göra det på är just att ta reda på vad som är svårt och som ofta blir problem när man uttrycker sig på svenska.

Innehållsföreteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning.....	3
1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och forskningsfrågor	5
1.1.1 Forskningsfrågor	5
2. Teori	6
2.1 Rörelsemönster.....	6
2.2 Semantiska roller.....	8
2.3 Konstruktionsgrammatik och argumentstruktur.....	10
2.3.1 Rörelse och konstruktionsgrammatik.....	12
2.4 Konstruktioner och hur man lär sig ett språk	14
2.4.1 Generaliseringar	15
2.5 Andraspråksinläring	16
2.6 Tidigare forskning om rörelsehändelser och SLA	17
3. Metod och material.....	19
3.1 Undersökningen	19
3.2 Undersökningsgruppen.....	19
3.3 Testet	20
3.4 Behandling av data	21
4. Resultat och analys.....	22
4.1 V- VÄG _{riktning} -MÅL	22
4.2 V- VÄG _{riktning} -KÄLLA.....	23
4.3 V-VÄG _{plats}	24
4.4 V-PLATS	25
4.5 Verb.....	27
4.6 Prepositioner	30
4.7 Språk.....	32
4.7.1 Franska	32
4.7.2 Finsk-ugriska (särskilt finska).....	33
4.7.3 Tyska	34
4.8 Oväntade strategier.....	34
5. Diskussion	36
5.1 Didaktiska reflektioner.....	37
Referenser.....	40
Bilaga 1: Undersökningsgruppens modersmål.....	43
Bilaga 2: 12 translokativa bilder	44

Tabell och figurförteckning

Tabell 1. <i>Exempel på translokativer och lokativer</i>	7
Tabell 2. <i>Översikt: Semantiska roller</i>	10
Tabell 3. <i>Rörelsemönster (translokativ)</i>	13
Tabell 4. <i>Rörelsemönster (lokativ)</i>	14
Tabell 5. <i>Undersökningsgruppen</i>	19
Tabell 6. <i>Lista över rörelsemönster representerade av bilderna i testet</i>	20
Tabell 7. <i>Val av konstruktion vid händelsetyp V- VÄG_{riktning}-MÅL</i>	22
Tabell 8. <i>Val av konstruktion vid händelsetyp V- VÄG_{riktning}-KÄLLA</i>	23
Tabell 9. <i>Val av konstruktion vid händelsetyp V-VÄG_{plats}</i>	24
Tabell 10. <i>Antal V-PLATS som substitut</i>	25
Tabell 11. <i>V-PLATS som substitut fördelat på språk och antal informanter</i>	27
Tabell 12. <i>Manner-verb</i>	28
Tabell 13. <i>VÄG-verb</i>	29
Tabell 14. <i>VÄG-verb fördelat på språk och snitt</i>	30
Tabell 15. <i>Prepositioner</i>	31

1. Inledning¹

När man lär sig ett nytt språk måste man lära sig att beskriva olika situationer på ett nytt sätt. Inom kognitiv lingvistik menar man att man måste lära sig tänka på ett nytt sätt, vilket ofta innebär svårigheter.

Språkliga strukturer är något man lär sig genom att ingå i nya situationer och erfara hur andra talar i och om situationerna. Vi lär oss därigenom olika mönster för att beskriva scener ur det dagliga livet. Om man ska beskriva en scen där *någon kommer in i ett rum*, använder vi speciella strukturer för att uttrycka detta. Exempelvis strukturen 'X verbar in i Z', där 'X' i detta fall motsvarar *någon* och 'Y' motsvarar *rummet*, och där man stoppar in ett verb som passar den scenen som ska beskrivas. Man talar om s.k. argumentstrukturer.

Om man utgår från att argumentstrukturer (mer om detta under avsnitt 2.3) är abstrakta konstruktioner som vi använder för att beskriva basala händelser, betyder det att när man lär sig ett nytt språk måste man lära sig att uttrycka argumentkonstruktioner på det nya språket. Det kan vara svårt då modersmålet och det nya språket kanske skiljer sig åt i hur argumentstrukturens syntaktiska form representeras, och ibland ser även den semantiska sidan annorlunda ut.

Som lärare bör det vara intressant att känna till vanliga problem och svårigheter med att uttrycka sig på svenska, inte minst när eleverna/studenterna har ett annat modersmål. Enligt Lpo 94 ska man i sin undervisning utgå från elevernas förutsättningar. Ett sätt att göra detta är att ta reda på vad som vanligtvis är problematiskt när man lär sig språk, för att kunna bemöta och tackla det i en undervisningssituation.

För att undersöka andraspråksinlärares svårigheter har jag valt att undersöka hur de beskriver olika rörelsehändelser, dvs. hur de uttrycker argumentkonstruktioner som beskriver rörelse. Jag har valt att utgå från ett konstruktionsgrammatiskt perspektiv för att på ett lämpligt sätt förklara olika rörelsekonstruktioner.

1. 1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka svårigheter det finns när andraspråksinlärare ska beskriva rörelse på svenska. Det gör jag genom att låta utbytesstudenter beskriva bilder med rörelsehändelser. Jag gör dessutom bildtestet med en kontrollgrupp bestående av elever i år 8, för att kunna jämföra inlärare av främmande språk med modersmålsbrukare. Ännu ett syfte är att beskriva hur vi kodar rörelse i svenskan, dvs. vilka rörelsekonstruktioner vi har i svenskan.

1.1.1 Forskningsfrågor

- Vad måste inlärare av svenska som främmande språk kunna för att på ett målspråksenligt sätt uttrycka rörelse i svenska språket?
- Vilka problem kan inlärare av svenska som främmande språk stöta på när de lär sig tala om rörelse på svenska?

¹ Tack till Benjamin Lyngfelt och Roger Källström för värdefulla synpunkter och god handledning. Till Teresa Cadierno: Tack för material och tips på litteratur. Ett extra tack till Therese Eng, Ingrid Källström och Monica Nyberg för att jag fick störa på era pass.

2. Teori

Under denna del sätter jag in undersökningen i en teoretisk ram. Först presenterar jag en etablerad teori om rörelse som jag till viss del utgår ifrån. Därefter behandlar jag semantiska roller och konstruktionsgrammatik, som mina analyser bygger på. Efter det följer ett kort resonemang om hur man, utifrån kognitiv lingvistisk teori, lär sig dels ett modermål, dels ett andraspråk. Avslutningsvis presenteras i korthet några tidigare studier i ämnet rörelsehändelser och andraspråksinläring.

2.1 Rörelsemönster

The basic motion event consists of one object (the **Figure**) moving or located with respect to another object (the reference object or **Ground**) (Talmy 2000b:25).

Talmy (2000b) menar att denna grundläggande rörelsehändelse kan analyseras utifrån fyra semantiska grundkomponenter²: a) Figure – det objekt som rör sig, b) Ground - den referenspunkt vilken Figure rör sig i förhållande till. Ground kan vara källa, medium eller mål, c) Path – den riktning eller kurs Figure har i förhållande till Ground, och d) Motion – förekomst av rörelse. Hur de fyra komponenterna används exemplifieras i (1):

- (1) Flaskan flöt ut ur grottan.
 Figure Motion Path Ground

Motion kan yttra sig på två olika sätt: Manner och Cause. Skillnaden illustreras med följande exempel:

- (2) a. Pennan rullade av bordet.
 Figure Motion Path Ground
 (Manner)
 b. Pennan blåste av bordet.
 Figure Motion Path Ground
 (Cause)

Pennan är Figure i båda exemplen, då denna motsvarar det objekt som rör sig. *Bordet* är den referenspunkt mot vilken Figure rör sig, och motsvarar därför Ground. Prepositionen *av* uttrycker den väg eller riktning som Figure har, och är således Path. Skillnaden mellan exemplen i (2a-b) är att *rullade* är ett verb som beskriver på vilket sätt (Manner) Figure rör sig, medan *blåste* fokuserar på vad eller vem som orsakar (Cause) att Figure rör sig.

Vidare skiljer Talmy mellan två typer av rörelsehändelser:

² Jag använder här Talmys (2000) engelska etiketter. Detta gör jag för att de motsvarande svenska etiketter jag använder senare i uppsatsen inte används på samma sätt som Talmy.

- a) translokativ rörelse – där ett ”object’s basic location shifts from one point to another in space” (Talmy 2000b:35). Rörelsen kan här beskrivas som ’förflyttning’.
- b) lokativ rörelse – där ett ”object keeps its same basic, or average, location” (Talmy 2000b:35). I den här rörelsehändelsen sker inte nödvändigtvis någon förflyttning.

Translokativ rörelse refererar till det engelska ordet *MOVE*, medan lokativ rörelse refererar till *BE_{LOC}*, vilket är kort för ’be located’ (Talmy 2000b:25). Han illustrerar skillnaden mellan (a) och (b) genom följande exempel (min översättning):

- (3) a. Bollen studsade ner längs hallen (translokativ)
 b. Bollen studsade upp och ner på samma golvyta (lokativ)

I (3a) har bollen en riktning och en referenspunkt mot vilken den rör sig, det sker en förflyttning. Detta händer inte i (3b) där bollen studsar upp och ner på ett och samma ställe.

Cadierno & Lund (2004:145, och hänvisar i sin tur till Slobin 1996b) presenterar ytterligare en semantisk komponent, *gränskorsning* (eng. *boundary-crossing*), som ett tillägg till Talmys teori. Gränskorsning refererar till huruvida Path-komponenten innebär att en gräns korsas eller inte (jämför skillnaden mellan *inne*, som inte uttrycker någon gränskorsning, och *in*, som uttrycker gränskorsning). Cadierno & Lund (2004:146) ger ett danskt exempel på skillnaden mellan att korsa en gräns och att inte göra det (min översättning inom parentes):

- (4) a. Hun løb ind i huset (Hon sprang in i huset)
 b. Hun løb inde i huset (Hon sprang inne i huset)

Translokativer kan vara antingen gränskorsande (4a) eller icke-gränskorsande (3a), medan lokativer aldrig korsar en gräns (4b). Lokativer har med befintlighet att göra. Skillnaden illustreras i tabell 1.

Tabell 1. Exempel på translokativer och lokativer

Translokativ	Lokativ
Ut	Ute
In	Inne
Upp	Uppe
Ner	Nere

Talmy (2000b) lägger ett typologiskt perspektiv på rörelsemönster. Han menar att olika språk kodar rörelse på olika sätt, vilket betyder att de strukturerar de semantiska komponenterna olika. Två typologiska mönster som Talmy beskriver är s-språk och v-språk³.

I ett s-språk (eller satellitspråk) uttrycks Motion i form av Manner eller Cause, och Path uttrycks med en satellit (ex. partiklar så som: *ut*, *in*, *upp* och *ner*). Exempel på s-språk är

³ Strömquist (2009:50) refererar till ”Manner-languages” istället för s-språk, och till ”Path-languages” för v-språk.

kinesiska och större delen av de indoeuropeiska språken (förutom de romanska). Svenskan hör till s-språken.

De romanska språken tillhör istället kategorin v-språk. Typiskt för denna språkkategori är att verb uttrycker både Motion och Path. Övriga språk i denna kategori är semitiska och polynesiska.

Skillnaden mellan hur s-språk och v-språk struktureras semantiskt exemplifieras i följande exempel ur Pedersen & Cadierno (2004), där svenska och engelska representerar s-språk och spanska v-språk (min översättning i 5a):

(5)	a.	Flaskan	flöt	ut	<u>ur grottan</u>	(Sve)
		Figure	Motion+Manner	Path	Ground	
	b.	<u>The bottle</u>	floated	out	<u>of the cave</u>	(Eng)
		Figure	Motion+Manner	Path	Ground	
	c.	<u>La botella</u>	salio	<u>de la cueva</u>	flotando	(Spa)
		Figure	Motion+Path	Ground	Manner	

Talmys typologiska uppdelning har dock fått kritik för att vara alldeles för allmän (Cadierno 2008b:256)⁴. Studier visar att det finns stor variation även inom de olika språkgrupperna. Exempelvis har studier visat att turkiska språkbrukare använder mer Path-beskrivningar än andra mer prototypiska v-språk, så som spanska. Även skillnader mellan slaviska språk, så som ryska, och germanska språk har lyfts fram, där båda grupperna ingår i kategorin s-språk. Utifrån detta resonemang är det intressant att undersöka hur de olika informanterna i min undersökning använder de två verbtyperna (se mer i avsnitt 4.5).

2.2 Semantiska roller

I denna uppsats använder jag semantiska roller, som är ett annat terminologisystem än Talmys semantiska komponenter. Semantiska roller som kan ses som semantikens motsvarighet till syntaxens satsdelsfunktioner, eller snarare som en länk mellan syntax och semantik (Lyngfelt 2007), och används ofta inom konstruktionsgrammatisk analys⁵.

För att följa den konstruktionsgrammatiska traditionen gör jag därför en översättning av Talmys semantiska komponenter till semantiska roller. Dessutom beskriver jag hur jag använder dessa roller för mina analyser. Jag har till viss del utgått från hur Martola (2007) använder semantiska roller, och till viss del från SAG. Jag använder mig av svenska etiketter för att det tydligare ska framgå att det är de semantiska rollerna jag använder och inte Talmys semantiska komponenter.

AGENT är den roll vars referent avsiktligt utför en handling. Referenten måste vara animat, då denna agerar med intention. Den referent som istället orsakar en händelse utan

⁴ Det är värt att poängtera att det inte finns några renodlade s-språk eller v-språk, utan alla språk har både Path- och Manner-verb. Skillnaden mellan de typologiska mönstren är hur de olika verben används och i vilken utsträckning.

⁵ Semantiska roller är inget specifikt för konstruktionsgrammatik, utan finns i någon form inom alla språkvetenskapliga teorier.

avsikt har rollen ORSAK. Orsakens referent kan vara antingen animat eller inanimat. Skillnaden mellan AGENT och ORSAK kan illustreras med följande exempel:

- (6) a. Nisse släppte syltburken
AGENT
b. Nisse tappade syltburken
ORSAK
c. Flodvågen krossade staden
ORSAK

TEMA är den roll vars referent oavsiktligt rör sig. När någon avsiktligt rör sig kopplas referenten ihop med rollen AGENT.

- (7) a. Kalle sjunker genom isen
TEMA
b. Kalle springer ut ur grottan
AGENT

KÄLLA är den roll vars referent ses som en utgångspunkt. ”Rörelsens utgångspunkt anges med hjälp av prepositionerna (*i*)från, *av*, *ur* eller sammansättning med *-ifrån* som efterled” (SAG II:701). Rollen realiseras i prepositionsfrasen *ur grottan* i följande exempel:

- (8) Flaskan flöt ut ur grottan
KÄLLA

MÅL är den roll vars referent ses som en avsedd eller uppnådd slutpunkt. Referenten anges med hjälp av prepositionen *till* och i vissa fall befintlighetsprepositioner (ex. *i*).

- (9) a. Hon sprang till huset
MÅL
b. Hon sprang in i huset
MÅL

PLATS är den roll vars referent är den plats där något sker eller är beläget. Denna roll har med befintlighet att göra.

- (10) Han arbetar på taket
PLATS

VÄG refererar normalt till den bana eller riktning som ngn eller ngt rör sig i. I denna uppsats yttrar sig rollen på två sätt. VÄG_{plats} refererar till den yta, linje eller punkt som Tema passerar, och som inte ses som en utgångspunkt (Källa) eller slutdestination (Mål). Realiseras syntaktiskt som en prepositionsfras med *över*, *under*, *förbi* eller *via*. ”Prepositionen *över*, som

anger väg [...], används absolut som partikeladverbial för att ange horisontell rörelse” (SAG II:700).

- (11) a. Mannen kryper över mattan
VÄG_{plats}
b. Vi seglade under Tjörnbron på tillbakavägen (SAG)
VÄG_{plats}

VÄG_{riktning} realiseras som en partikel (adverb), och beskriver den riktning eller kurs som ngn eller ngt rör sig i, och som inte har någon specifik referenspunkt. SAG skriver att ”rörelsens riktning anges med adverb” (SAG II:699), och ger följande exempel:

- (12) Vi gick {ut/in/bort/ner/upp} till de andra gästerna (SAG)
VÄG_{riktning}

I tabell 2 ger jag en översikt av de semantiska roller jag använder i denna uppsats, samt en kort definition. Där den semantiska rollen påminner om Talmys semantiska komponenter har jag satt Talmys komponent inom parentes efter rollen.

Tabell 2. Översikt: Semantiska roller

AGENT	Den som avsiktligt utför något
ORSAK	Den/det som förorsakar något, utan avsikt
TEMA (Talmy: Figure)	Den eller det som rör sig
KÄLLA (Talmy: Ground)	Utgångspunkt
MÅL (Talmy: Ground)	Slutpunkt
PLATS (Talmy: Ground)	den plats där något sker eller är beläget (befintlighet)
VÄG (Talmy: Path)	Anger den bana eller riktning som ngn/ngt rör sig i.

Som synes använder jag mig av tre olika roller där Talmy väljer att använda en komponent (Ground) som inkluderar alla tre. Att använda tre roller ger en stor fördel när man vill skilja olika strukturer åt.

2.3 Konstruktionsgrammatik och argumentstruktur

Konstruktionsgrammatik är en teori som växte fram på 1980-talet. De traditionella och formella språk teorierna under denna tid gjorde en strikt uppdelning mellan dels en grammatik bestående av generella mönster, och dels ett lexikon bestående av exempelvis ord och idiom. Man gjorde m.a.o. en uppdelning mellan form och betydelse.

Konstruktionsgrammatiken uppstod när några lingvister (Fillmore, Kay och Lakoff) började intressera sig för lingvistiska mönster som var generella men samtidigt inte kunde förklaras enbart med de grammatiska reglerna. De uppmärksammade m.a.o. mönster som

hamnar någonstans mellan grammatiken och lexikonet. Man kunde se att vissa syntaktiska mönster har idiomatiska egenskaper, dvs. de har en betydelse som inte direkt kan härledas ur de lexikala enheter som ingår i uttrycket⁶.

Inom konstruktionsgrammatiken utgår man från att språket är uppbyggt av konstruktioner, vilka är konventionaliserade form-betydelsepar, där *form* kan vara syntaktiska, morfologiska eller prosodiska mönster och *betydelse* står för semantik och pragmatik. Framför allt intresserar man sig inom konstruktionsgrammatiken för samspelet mellan ett uttrycks syntaktiska form och dess semantiska sida.

I denna uppsats utgår jag från Goldbergs (1995) version av konstruktionsgrammatik. Denna teori brukar också betraktas som en av flera kognitivt lingvistiska teorier⁷. Det beror främst på att Goldberg delar den kognitiva lingvistikens syn att man lär sig ett språk genom kognitiva processer, dvs. genom att använda och erfara språket. Jag återkommer till språkinläring i ett senare avsnitt i uppsatsen (se avsnitt 2.4).

Huvudidén i Goldbergs (1995) konstruktionsgrammatik är att undersöka vilken typ av lingvistisk information som används för att konstruera en sats kärnbetydelse. Hon undersöker främst olika s.k. argumentstrukturer. Ett argument i detta sammanhang är de led som motsvarar en semantisk roll, och som måste finnas med för att en sats ska vara sann. Ta följande exempel (hämtade ur Platzack 2009):

- (13) a. John kastade bollen
b. KASTA (JOHN, BOLL)

I (13) motsvarar *KASTA* verbet, och *JOHN* och *BOLL* är argument. *JOHN* har den semantiska rollen Agent och är syntaktiskt subjekt, medan *BOLL* har rollen Tema och är syntaktiskt objekt. Argumentstruktur beror traditionellt sett på ett verbs valens, vilket betyder att de argument som ingår i en struktur beror på verbets krav och begränsningar.

Goldbergs bärande tanke är att abstrakta konstruktioner existerar oberoende av de ord som för tillfället ingår i dem. På detta sätt försöker hon komma runt påståendet att en sats syntax och semantik enbart bestäms utifrån huvudverbets specifikation (valens).

De flesta lingvistiska teorier utgår från att argumentstruktur beror på verbets valens; man kan säga att satsen är huvuddriven. Det är detta synsätt som Goldberg problematiserar genom att istället föreslå en konstruktionsdriven analys⁸.

Enligt Goldberg kan man definiera en konstruktion på följande sätt:

Any linguistic pattern is recognized as a construction as long as some aspect of its form or function is not strictly predictable from its component parts or from other constructions

⁶ Exempel på idioms inneboende betydelse är: "Det går inte att räkna ut att *kasta yxan i sjön* betyder 'ge upp' eller att *kila runt hörnet* betyder 'dö'" (Malmgren 2002:193).

⁷ Teorier inom kognitiv lingvistik delar det gemensamma intresset för länken mellan syntax och semantik, och kopplar dessa till kognitiva processer. För en närmare beskrivning av olika kognitivt lingvistiska teorier se Evans & Green (2006).

⁸ Termen *konstruktionsdriven* används av bl.a. Jansson (2006) och Lyngfelt (2008).

recognized to exist. In addition, patterns are stored as constructions even if they are fully predictable as long as they occur with sufficient frequency (Goldberg 2006a:5).

Med utgångspunkt i Goldbergs konstruktionsgrammatik kan man anta att de mönster vi använder för att beskriva rörelse är konstruktioner, dvs. konventionaliserade form-betydelsepar. Talmys ramverk utgår från att själva rörelsen kodas av verbet. Jag utgår från att det snarare handlar om ett samspel mellan verbet och argumentstrukturen, alltså att rörelsen till viss del bestäms av själva konstruktionen. För om man hävdar att rörelsen enbart bestäms av verbet (huvuddriven), hur förklarar man då följande satser:

- (15) a. [...] några par skrattade iväg nerför trapporna och ut på grusplanen.
(Lyngfelt 2008)
- b. Jag måste ut ur bilen! (Aftonbladet.se)
- c. Niclas Andersén rensa pucken ut ur Brynäs zon. (Aftonbladet.se)
- d. Han lurade sig in till Fritzl (Aftonbladet.se)

Det handlar om relativt osannolika betydelser av de fyra verben i (15), då de normalt inte klassas som rörelseverb. I (15a) handlar det om *skratta* som ett sätt att ta sig fram. Hjälperbet *måste* i (15b) behöver inte alls ha att göra med rörelse. *Rensa* (15c) är kanske det av verben med mest rörelse i sin grundbetydelse, men det är inget verb man normalt tänker sig som ett sätt att förflytta ett objekt i den mening som görs i (15c)⁹. *Lurade* (15d) är, precis som *skratta*, ett osannolikt sätt att ta sig från en plats till en annan. Exempelen i (15) kan förklaras med att rörelsen uttrycks av själva mönstret (argumentstrukturen). Strukturen för (15c) kan beskrivas på följande sätt:

(16)	Semantik:	[Agent	V	Tema	Väg _{riktning}	Källa]
		<u>Niclas Andersén</u>	rensa	pucken	ut	<u>ur Brynäs zon</u>
	Syntax:	<Subj	V	Obj	Advl	Advl>

2.3.1 Rörelse och konstruktionsgrammatik

Genom att lägga ett konstruktionsgrammatiskt perspektiv på Talmys teori får man fram olika konstruktioner. Jag har delat in rörelsemönster i två kategorier efter om de är translokativa eller lokativa. Jag tolkar det som att translokativ rörelse är den typ av rörelse som i större utsträckning kommer från argumentstrukturen, dvs. från själva konstruktionen. Lokativ rörelse är oftare knuten till det enskilda verbet och vissa Platskonstruktioner (scener där en händelse sker på en specifik plats). Detta exemplifieras i tabell 3 och 4, där jag presenterar transitiva och intransitiva rörelsekonstruktioner utifrån om de är translokativa eller lokativa¹⁰. Varje mönster motsvarar en s.k. *struktur*, och kan ses som en semantisk beskrivning av konstruktionen, eller, konstruktionen kan sägas spegla en scen baserad på upplevda händelser och situationer¹¹. 'X', 'Y' och 'Z' motsvarar olika argument i argumentstrukturen.

⁹ Möjligen kan *rensa* i (15c) ses som en fackterm inom sportspråket, och har då en mer typisk betydelse.

¹⁰ Viberg (1981:53) använder distinktionen *egenförflyttning/objektörflyttning* istället för *intransitiv/transitiv*.

¹¹ För en fylligare beskrivning se avnitt (2.4).

Tabell 3. Rörelsemönster (translokativ)

Rörelsemönster	Struktur
<p>V – Vägriktning – Källa</p> <p>Signe kastar ut flaskan ur grottan (<i>transitiv</i>)</p> <p>Flaskan flöt ut ur grottan (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar ut Y från en källa Z'</p> <p>'X verbar ut från en källa Z'</p>
<p>V – Vägriktning – Mål</p> <p>Örjan sparkar in bollen i mål (<i>transitiv</i>)</p> <p>Bollen rullar in i målet (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar in Y till ett mål Z'</p> <p>'X verbar in till ett mål Z'</p>
<p>V – Vägplats</p> <p>Kirsti slänger Max över taket (<i>transitiv</i>)</p> <p>Kirsti hoppar över hindret (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar Y förbi en referenspunkt Z'</p> <p>'X verbar förbi en referenspunkt Z'</p>
<p>V – Källa</p> <p>Ellen kastar bollen från tornet (<i>transitiv</i>)</p> <p>Bosse springer från huset (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar Y från en källa Z'</p> <p>'X verbar från en källa Z'</p>
<p>V – Mål</p> <p>Linda sparkar bollen till Kenneth (<i>transitiv</i>)</p> <p>Lena går till busshållplatsen (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar Y till ett mål Z'</p> <p>'X verbar till ett mål Z'</p>

Tabell 3 visar fem typer av translokativa konstruktioner, dvs. där förflyttning sker¹². De tre första konstruktionerna (V-VÄG_{riktning}-KÄLLA, V-VÄG_{riktning}-MÅL, V-VÄG_{plats}) skiljer sig från de övriga två (V-KÄLLA och V-MÅL) genom att de förstanämnda typiskt korsar en gräns.

I de translokativa konstruktionerna kan även verb som normalt inte kodar rörelse användas och ändå få en rörelsetolkning. Talmy (2000) menar att rörelsen ska tillskrivas verbet *flöt* i 'flaskan flöt ut ur grottan'. Men *flaskan* kan också flyta utan att röra sig. *Flöt* är inte nödvändigtvis ett rörelseverb. Det finns ingen translokativ rörelse i själva verbet, utan det följer av argumentstrukturen. Däremot beskriver verbet på vilket sätt flaskan rör sig när rörelsen väl sker.

För lokativ konstruktion är förutsättningarna annorlunda, vilket illustreras i tabell 4.

¹² De transitiva varianterna av de translokativa rörelsekonstruktionerna brukar kallas Orsaka-rörelse. Denna konstruktion diskuteras närmare i Olofsson (2009).

Tabell 4. Rörelsemönster (lokativ)

Rörelsemönster	Struktur
<p>V – PLATS Janne hoppar hopprep på gården (<i>transitiv</i>) Janne springer i tvättstugan (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar Y på en särskild plats Z' 'X verbar på en särskild plats Z'</p>
<p>V-VÄG-PLATS Örjan knuffar runt Lisa i tvättstugan (<i>transitiv</i>) Sångaren fjantar omkring på scenen (<i>intransitiv</i>)</p>	<p>'X verbar Y i en bana på en särskild plats Z' 'X verbar i en bana på en särskild plats Z'</p>

Lokativ konstruktion behöver många gånger ett rörelseverb för att rörelse ska kunna tolkas in i satsen. Byter man ut *hoppar* eller *springer* i V-Plats-konstruktionen mot ett icke rörelseverb försvinner tolkningen av rörelse. V-VÄG-PLATS-konstruktionen är inte lika begränsad, vilket illustreras i tabell 4 av att verbet *fjantar* kan ingå i konstruktionen.

Eftersom vi använder konventionaliserade mönster för att beskriva rörelse och förflyttning i svenska språket verkar konstruktionsgrammatiken vara ett relevant analysverktyg. Dessutom länkas dessa rörelsemönster ibland ihop med verb som inte i sig självt kodar rörelse. Man kan då ana att en del av betydelsen ligger i själva mönstret, vilket är ytterligare ett argument för att tillämpa konstruktionsgrammatisk analys.

2.4 Konstruktioner och hur man lär sig ett språk

Både Goldberg (1995, 2006a) och Tomasello (2003) utgår från en språkbruks-baserad (eng. *usage-based*) teori, där man anser att språket är något som konstrueras i en språklig gemenskap, och som bygger på konventionella sätt att beskriva olika fenomen. Tomasello (2003:2) menar att det tar många år av daglig interaktion med vuxna språkbrukare för att tillägna sig vuxenlika språkfärdigheter. Inom pedagogiken har denna tanke främst förts fram av Vygotskij, som just menar att kunskap är något som uppstår i mötet (interaktion) med andra människor (Maltén 1997:132). Enström (2004) uttrycker samma tanke: ”Denna inuitiva kunskap om vad som är vedertaget språkbruk har hos den infödde talaren växt fram som en följd av intensiv och långvarig exponering för språket” (2004:191).

Genom att ingå i nya situationer och att erfara hur barn och vuxna talar i och om situationen lär sig barn att beskriva dem. De lär sig använda olika mönster för att beskriva olika scener de upplever i det dagliga livet. En scen motsvarar en argumentstrukturkonstruktionens semantiska sida, så som att 'ngn agerar mot ngt' (transitiv) eller att 'ngn ger ngt till ngn' (bitransitiv). Argumentstruktur-konstruktioner används alltså för att beskriva basala händelser ur det dagliga livet (Goldberg 1995). Slobin uttrycker beskrivningar av scener på följande sätt: ”experiences are filtered through language into

verbalized events. A 'verbalized event' is constructed on-line, in the process of speaking" (Slobin 1996:75).

Enligt kognitiva lingvister är språkinlärning integrerad med kognitiva och sociokognitiva färdigheter. Tomasello (2003) framhåller två huvudfärdigheter som är fundamentala i ett barns språkinlärning: a) intentionsavläsning (eng. *intention-reading*) och, b) mönstersökning (eng. *pattern-finding*).

Intentionsavläsning innebär att barn lär sig att läsa av vilka intentioner vuxna har när de agerar på ett visst sätt. Intentionsavläsning inkluderar tre underkategorier som är särskilt viktiga för språkinlärning (Tomasello 2003:21):

- 1) Gemensamt uppmärksamhetsfokus (eng. *the joint attentional frame*)
- 2) Förståelse av kommunikativa intentioner
- 3) Kulturell inlärning i form av rollimitationer

Mönstersökning innebär förmågan att uppfatta vanliga strukturer som används för att beskriva specifika händelser och företeelser. Det görs bland annat genom kategorisering, dvs. genom att upptäcka likheter och skillnader mellan olika objekt och strukturer. Mönstersökande färdigheter är nödvändiga för att barn ska lära sig använda lingvistiska symboler på det sätt som vuxna gör, och på så vis konstruera lingvistisk kompetens. Utifrån detta teoretiska resonemang ses språklig kompetens som en uppsättning konstruktioner.

Tomasello (2003) refererar också till Piagets sensoriskt-motoriska stadium. Det innebär att barnet blir medveten om sambandet mellan sina rörelser och dess konsekvenser (Maltén 1997). "De lär sig känna igen föremål och kan skapa en inre representation av dessa" (Maltén 1997:122). Strömquist (2003) menar att det är under den sensomotoriska utvecklingen olika spatiala scener upptäcks, genom att "barnet välter saker, lägger ett föremål i en behållare, tar ut det igen" osv. (Strömquist 2003:61). "Däriigenom kommer barnet att utveckla begrepp för olika slags föremål, för spatiala relationer (I, PÅ, SITTA FAST, RIKTNING (UPP, NER, IN, UT)), för kausalitet och för olika typer av förflyttning" (Strömquist 2003:61).

2.4.1 Generaliseringar

En förmåga med nära koppling till kategorisering är generalisering. Enligt Goldberg (2006a, 2006b, 2008) har generaliseringar en viktig funktion vid inlärning och utveckling av ett språk.

In learning a language, children must generalize over the utterances they hear so that they can creatively produce and understand utterances they have never heard before (Goldberg 2006b:34).

Att lära sig ett språk innebär att lära sig språkets konstruktioner. Generaliseringar spelar en viktig roll för inlärning av nya konstruktioner, och nya sammanhang att använda redan inlärd konstruktioner. Ett exempel på detta ger Goldberg & Casenhiser (2008). De menar att även om man inte vet vad ett nytt verb betyder kan en språkbrukare ändå ha en uppfattning av vad ett yttrande handlar om (Goldberg & Casenhiser 2008:198). *Blick* i (17) är ett nonsensverb och används här för att beskriva hur man reagerar inför ett verb vars betydelse är okänd.

- (17) a. She blicked him

- b. She blicked him something
- c. She blicked him silly

En språkbrukare refererar troligtvis i (17a) till en aktion där en kvinna agerade Agent och en man agerade Patient. I (17b) är det rimligt att anta att 'ngn gav ngt till ngn', och att i (17c) gjorde *hon* något som orsakade att *han* blev *tokig*.

Kategorisering och generalisering går ut på att kunna förutspå vad nya uttryck handlar om. När man ska förutspå en hel sats betydelse, menar Goldberg (2006b:46) att det är mer användbart att generalisera över vanligt brukade mönster än att generalisera över enskilda verb. Goldberg exemplifierar detta genom att titta på tre satser där det engelska verbet *got* ingår:

- (18) a. Pat got the ball over the fence
- b. Pat got Bob a cake
- c. Pat got into the car

Verbet *got* handlar i regel om att 'få något', och förutsätter att det finns en mottagarroll. Men i (18a) är det i stället ett sätt att få 'ngt att förflytta sig'. I (18b) är Pat den som 'ger ngt' snarare än 'får ngt', och i (18c) är *got* ett sätt att ta sig in i bilen. Genom att generalisera över mönstren (argumentstrukturerna) i (18) istället för det enskilda verbet *got* kan vi förstå betydelsen av hela satsen fast vi inte tidigare har hört verbet i detta sammanhang förut.

2.5 Andraspråksinlärning

Min undersökning rör snarare svenska som främmande språk, inte svenska som andraspråk. Det som beskrivs i detta avsnitt är dock tillämpligt även vid inlärning av främmande språk.

Slobins (1996) tänka-för-att-tala-teori har fått uppmärksamhet inom det kognitivt lingvistiska fältet. I denna teori utgår han från Whorfs tanke på att varje språk är ett omfattande mönstersystem som skiljer sig från andra språk kulturellt i form och kategorier, och som personer använder, inte bara för att kommunicera, utan också när de analyserar världen, uppmärksammar eller avfärdar relationer, fenomen och resonemang. Tänka-för-att-tala-teorin handlar om att när man lär sig sitt modersmål lär man sig att betrakta omvärlden på ett visst sätt som är knutet till det specifika språket. Slobin uttrycker denna tanke följande: "children who learn different languages end up with different conceptual structures, and that these differences have pervasive cognitive effects" (Slobin 1996:70).

Därför är en stor svårighet med att lära sig ett nytt språk att man måste lära sig att uttrycka saker och ting ur ett nytt perspektiv, man måste lära sig att tänka-för-att-tala på ett nytt sätt.

It seems that once our minds have been trained in taking particular points of view for the purposes of speaking, it is exceptionally difficult for us to be retrained" (Slobin 1996:91).

Ibland fortsätter man att tänka-för-att-tala på sitt modersmål eller på ett annat språk man är van vid, "inte bara när man faktiskt uttrycker sig på språket i fråga utan även när man försöker uttrycka sig på ett annat språk" (Strömquist 2009:65). Exempelvis kanske man tänker på engelska när man försöker tala spanska, vilket betyder att man gör generaliseringar

utifrån ett annat språk än det man för tillfället brukar. Huruvida undersökningsgruppen för min undersökning färgas av något annat språk diskuteras i avsnitt 4.8.

Cadierno & Lund (2004:148) menar att andraspråksinlärare till en början använder sig av ett fåtal Manner-verb. Tendensen är att de övergeneraliserar de få verb de kan till alla möjliga kontexter. De har inte ännu lärt sig den stora repertoar av Manner-verb som finns tillgänglig i det nya språket. Exempelvis används gärna ett verb för alla sätt man kan *gå* på (*gå, lunka, spatsera, traska* osv).

Axelsson (2003) nämner, förutom övergeneralisering, också en annan vanlig process vid andraspråksinläring, nämligen förenkling. Det kan handla om både morfologisk förenkling och syntaktisk förenkling. ”Syntaktisk förenkling kan innebära att inläraren fokuserar på innehållsord, men utesluter artiklar, prepositioner och liknande formord” (Axelsson 2003:131). Hon ger följande exempel på syntaktisk förenkling:

(19) Jag åka Grekland fredag

I (19) görs också en morfologisk förenkling genom utebliven tempusböjning på verbet *åka*.

Utelämnandet av prepositioner och adverb är ett av de mest bekanta exempel som uppmärksammas när det gäller inlärares svårigheter att lära sig svenska (Enström 2004:191).

2.6 Tidigare forskning om rörelsehändelser och SLA

Cadierno & Lund (2004) argumenterar för att kognitiv lingvistik utgör en fruktbar teoretisk grund för andraspråksundersökningar. De har sin utgångspunkt i Talmys (2000) lexikaliserade rörelsemönster och Slobins (1996) teori om att tänka-för-att-tala. Arbetet är tänkt som en teoretisk bas att göra empiriska undersökningar utifrån. De har två huvudfrågor som empiriska undersökningar kan tänkas behandla: a) hur talar vuxna språkinlärare om rörelse på ett andraspråk? b) vilken roll spelar andraspråksinlärares modersmål när de lär sig ett andraspråk?

Cadierno & Ruiz (2006) undersöker hur tre grupper (danska, italienska och spanska) beskriver rörelsehändelser på spanska. Studien visar att de spanska modersmålstalarna har en mer varierad användning av rörelseverb. Den visar också att de dansktalande inlärarna inte uttrycker *Manner of motion* på ett alternativt sätt när de uttrycker sig på spanska, vilket inte stämmer överens med förväntningarna då danska representerar s-språk (dvs. språk som uttrycker Path med en satellit och verbet är vanligtvis ett Manner-verb). Vidare visade studien att den danska inlärargruppen använde den semantiska komponenten *Path of motion* i högre utsträckning än den italienska och spanska gruppen.

I Cadierno (2008a) görs en indelning efter fyra konstruktionstyper¹³ i analysen:

a) Manner-verb + Vägmarkör

Mannen springer ut ur huset

b) Väg-verb + Vägmarkör

¹³ Cadierno uttrycker inte explicit att hon använder termen *konstruktion* i den mening som jag använder den. Hon verkar använda termen i mer allmän grammatisk mening.

Mannen kommer ut ur huset

- c) Väg-verb + Sättsadverbialt + Vägmarkör

Mannen kommer hemligt ut ur huset

- d) Uttryck som inte markerar att en gräns korsas

Mannen springer i huset

Hon gör dessutom en lista över de danska rörelseverb som informanterna i undersökningen har använt, och en ytterligare indelning av Manner-verb. Undersökningen visar att de tyska och ryska informanterna använder konstruktionstyp (a) (som är en typisk s-språkskonstruktion) i större utsträckning än de spanska informanterna, som i sin tur använder konstruktionstyp (b) mer frekvent. Konstruktionstyp (c) används väldigt sällan, medan typen (d) används i alla informantgrupperna. Dessutom visar undersökningen att de spanska informanterna övergeneraliserar verbet *gå* i större utsträckning än de andra informanterna. De använder verbet på liknande sätt som det engelska *go*, som betyder 'röra sig i en riktning'.

Jag har i teoridelen presenterat en del typiska drag och egenheter som man kan förvänta sig att undersökningsgruppen i min studie kommer att svara. Mot denna bakgrund går vi nu vidare till själva undersökningen för den här uppsatsen.

3. Metod och material

För att undersöka hur inlärare av svenska som främmande språk väljer att beskriva rörelsesituationer, närmare bestämt translokativa respektive lokativa rörelsesituationer, valde jag att genomföra ett bildtest med en grupp studenter som studerade svenska som andraspråk. Fördelen med metoden är att man kommer åt olika inlärares uppfattning av rörelsehändelser samt deras bruk av svenska språket. Det finns en risk att en del av informanterna missförstått uppgiften, vilket kan ge missvisande svar. Jag gjorde ändå bedömningen att metoden var den mest lämpade för att uppnå syftet.

3.1 Undersökningen

Undersökningen är delvis en replik på Cadiernos (2008a) undersökning¹⁴, och fokuserar på rörelsebeskrivningar där en gräns korsas. Jag gör en indelning mellan två huvudkategorier: translokativ rörelse och lokativ rörelse, där den förstnämnda typiskt korsar gränser.

Undersökningen har gjorts på 41 utbytesstudenter vid Göteborgs universitet. Informanterna utgjorde inga enhetliga språkgrupper, men s-språk var representerade i större utsträckning än v-språk. Undersökningen har dessutom gjorts på en kontrollgrupp bestående av 38 elever i år 8 med svenska som modersmål.

Mina frågeställningar är:

- I vilken utsträckning använder informanterna en translokativ konstruktion, och i vilken utsträckning använder de en lokativ konstruktion, vid beskrivningen av en scen där en gränskorsning sker? Alltså vilka mönster använder informanterna för att beskriva en gränskorsningsscen?
- I vilken proportion används Manner-verb respektive Väg-verb (verb med riktning i betydelsen)?
- I vilken utsträckning uttrycks VÄG_{riktning} i beskrivningen av gränskorsande scener?

3.2 Undersökningsgruppen

Totalt var det 41 informanter som gjorde testet. Dessa var fördelade på 14 olika språk, där några grupper var större medan några endast var representerade av en enda talare. Samtliga språk, med antal informanter, visas i tabell 5:

Tabell 5. Undersökningsgruppen

Land/språk	Totalt antal	Land/språk	Totalt antal
Tyska	14	Ungerska	2
Finska	4	Estniska	1
Kinesiska	3	Italienska	1
US-engelska	3	Tjeckiska	1
Franska	3	Luxemburgska	1
Persiska	3	Nederländska	1
Rumänska	3	Polska	1

¹⁴ Underlaget har Cadierno i sin tur fått från Özçalışkan (under review).

Tabellen visar att undersökningsgruppen inte utgör några enhetliga språkgrupper. Nackdelen med urvalet är att man inte kan göra några generaliseringar över resultatet.

3.3 Testet

Testet utgjordes av totalt tolv bilder som skildrar tre typer av gränskorsande rörelsehändelser (se bilaga 2), och som motsvarar olika semantiska strukturer:

a) Rörelse in i ett utrymme

$V - V\ddot{A}G_{\text{riktning}} - M\ddot{A}L$ (*Mannen springer in i huset*)

b) Rörelse ut ur ett utrymme

$V - V\ddot{A}G_{\text{riktning}} - K\ddot{A}LLA$ (*Mannen flyger ut ur burken*)

c) Rörelse över en linje eller en yta

$V - V\ddot{A}G_{\text{plats}}$ (*Mannen kryper över mattan*)

De tre typerna var jämnt representerade, dvs. fyra bilder skildrade händelsetyp (a), fyra bilder skildrade (b) och fyra bilder skildrade (c). Vilken bild som representerade vilket mönster presenteras i Tabell 6.

Tabell. 6 Lista över rörelsemönster representerade av bilderna i testet

Bild	Typ av rörelsehändelse	Bildbeskrivning
1	Rörelse in i ett utrymme (a)	Springer in i ett hus
2	Rörelse ut ur ett utrymme (b)	Flyger ut ur en burk
3	Rörelse över en yta (c)	Kryper över en matta
4	Rörelse in i ett utrymme (a)	Dyker ner i en pool
5	Rörelse ut ur ett utrymme (b)	Rusar ut ur ett hus
6	Rörelse över en yta (c)	Hoppar över en bom
7	Rörelse in i ett utrymme (a)	Ramlar ner i ett nät
8	Rörelse ut ur ett utrymme (b)	Kryper ut ur ett hus
9	Rörelse över en yta (c)	Hoppar över en häck
10	Rörelse in i ett utrymme (a)	Kryper in i ett hus
11	Rörelse ut ur ett utrymme (b)	Smyger ut ur en säck
12	Rörelse över en yta (c)	Hoppar över en klyfta

Varje bild visar en figur som rör sig på ett visst sätt (Manner) i en riktning, och motsvarar någon av rörelsetyperna (a,b,c).

Informanterna fick instruktioner att beskriva varje bild med en mening på svenska, en mening som beskrev hela situationen. Jag gav muntligt instruktioner både på svenska och på engelska. Även på första sidan av testhäftet fanns instruktionerna på engelska. Testet tog ca 15-20 minuter att genomföra. Som hjälp hade jag bredvid varje bild skrivit både det svenska och det engelska ordet för det referensobjekt som figuren på bilden rör sig i förhållande till. Detta var för att inte testet skulle falla om de inte kunde de specifika substantiven. Det jag

var ute efter med testet var att se vilka mönster de använde, inte exakt vilka enskilda ord de använde.

Testet besvarades anonymt, men modersmål och kön efterfrågades. Könaspekten har jag helt bortsett ifrån i uppsatsen och den kommenteras över huvud taget inte på grund av uppsatsens begränsade utrymme. Däremot analyserar jag resultatet med hänsyn till undersökningsgruppens modersmål.

3.4 Behandling av data

En stor del av databehandlingen gick ut på att dela in informanternas svar efter konstruktioner, dvs. de syntaktisk-semantiska rörelsemönster jag beskrev i tabell 3 och 4 i avsnitt (2.3). Det betyder indelning i mönster efter vilka semantiska roller som uttrycks.

Uppsatsens fokus ligger på den syntaktiska nivån. Det finns en hel del intressant att säga om morfologi, men på grund av uppsatsens begränsade omfattning, finns det inte utrymme att behandla detta i denna uppsats.

Jag har även gjort indelningar av verben och presenterar nedan en tabell för Manner-verb och en tabell för Väg-verb.

På grund av att jag gjort en indelning efter konstruktioner, alltså syntaktisk-semantiska mönster, har det varit relativt enkelt att sortera informanternas exempel även vid de tillfällen där verbet är obegripligt (felstavat, påhittat, felgissat) eller har utelämnats. Något som däremot varit lite krångligare är att tolka informanternas avsikt. I vissa fall har det varit svårt att avgöra om de menar VÄG_{riktning} eller om deras svar ska tolkas som en preposition till exempelvis en KÄLLA.

Jag har gett var och en av informanterna ett arbetsnamn som börjar på bokstaven A och som följer av en siffra (ex. A21). Namngivningen är i viss mån strukturerad efter vilket modersmål informanterna har, men är i övrigt slumpmässig. Allt för att minimera risken att någon känner igen sig själv eller någon annan i undersökningen.

4. Resultat och analys

I detta avsnitt redovisar och diskuterar jag först de tre rörelsetyperna som låg till grund för testet (se tabell 6 ovan). Efter det tar jag upp ett mönster som har hög frekvens och som avviker från de förväntade resultaten. Dessutom behandlar jag informanternas användning av verb, och efter det diskuterar jag några intressanta språkgrupper. Avslutningsvis presenterar jag några avvikande strategier.

Genom hela resultatavsnittet förekommer det exempel på svar som undersökningsgruppens informanter gett. Efter varje exempel har jag skrivit en beteckning som symboliserar den specifika informantens namn. (I bilaga 2 redogör jag för de exemplifierade informanternas modersmål). Exempel kommer i största utsträckning från informanterna. Övriga exempel är konstruerade av mig, om inte annat nämns vid det specifika belägget. Kontrollgruppen finns inte representerad i exemplen, utan enbart i tabeller och brödtext.

4.1 V- VÄG_{riktning}-MÅL

Konstruktionen V-VÄG_{riktning}-MÅL beskriver en rörelse som har en viss riktning mot eller till en slutpunkt. Bilderna (1, 4, 7, 10), som representerar konstruktionen i testet, har strukturen 'X verbar in i Y'. Det förväntade sättet att beskriva en sådan scen innehåller de semantiska rollerna Väg och Mål, men testet visar att både undersökningsgruppen och kontrollgruppen även använder andra mönster.

Tabell 7. Val av konstruktion vid händelsetyp V- VÄG_{riktning}-MÅL

Bild	V-VÄG _{riktning} -MÅL		V-MÅL		V-PLATS	
	Undersgr	Kontrollg r	Undersgr	Kontrollg r	Undersgr	Kontrollg r
1	7	35	7	-	24	-
4	3	17	6	-	24	12
7	3	9	2	2	18	16
10	5	32	8	2	14	-
Totalt	18	93	23	4	80	28

Tabellen visar att den förväntade konstruktionen används med låg frekvens av informantgruppen, medan kontrollgruppen använder konstruktionen i stor utsträckning. Något högre är användningen av V-MÅL, men framför allt använder informanterna V-PLATS-konstruktionen istället.

I (21) visas exempel på hur V-VÄG_{riktning}-MÅL används:

- (21) a. En person springer in i huset (A21)
 b. En person hoppar in i en pool (A21)

I (22) saknas det en gränskorsningsmarkör och därmed uttrycks inte den semantiska rollen VÄG_{riktning}:

- (22) a. Man springer till huset (A18)
 b. Man hoppar till en pool (A18)

I (22a) springer mannen fram till huset, men tolkningen skiljer sig från (21a) där personen går in i huset, och därmed korsar en gräns. I (22) uttrycks inte att någon gräns korsas. V-PLATS är en lokativ konstruktion, och därför korsas inga gränser i (23) heller:

- (23) a. Tre personer går på huset (A2)
 b. Han simmar på poolen (A2)

Här är det tänkbart att *på* övergeneraliseras till att användas translokativt. Det betyder att informantens avsikt är att beskriva scenen translokativt, men uttrycker den lokativt genom att väja fel preposition.

4.2 V- VÄG_{riktning} -KÄLLA

Konstruktionen har strukturen 'X verbar ut ur Y', där Y-argumentet har den semantiska rollen KÄLLA, vilket betyder att rörelsen har en riktning från en utgångspunkt. Rörelsetypen resprenteras i bilderna (2, 5, 8 och 11).

Tabell 8. Val av konstruktion vid händelsetyp V- VÄG_{riktning} -KÄLLA

Bild	V- VÄG _{riktning} - KÄLLA		V-KÄLLA		V-PLATS	
	Undersgr	Kontrollgr	Undersgr	Kontrollgr	Undersgr	Kontrollgr
2	15	22	7	4	10	3
5	21	26	5	7	7	-
8	13	23	6	12	4	-
11	17	23	5	8	5	2
Totalt	66	94	23	31	26	5

Tabell 8 visar en jämnare fördelning mellan undersökningsgruppen och kontrollgruppen än i tabell 7 över V-VÄG_{riktning}-MÅL-konstruktionen. Undantaget är V-PLATS-substitutet som är mer än fem gånger så vanlig bland undersökningsgruppen. Det är intressant att undersökningsgruppen verkar ha lättare för konstruktion med riktningsmarkör plus den semantiska rollen KÄLLA, än med MÅL.

(24)-(26) visar exempel på de tre konstruktionstyperna i tabell 8. (24) visar V-VÄG_{riktning}-KÄLLA, (25) V-KÄLLA och (26) V-PLATS:

- (24) a. En person springer ut ur ett hus (A21)
 b. Man hoppar ut från burken (A18)

- (25) En person friar sig från sacken [...] (A21)

- (26) a. Hon är i huset (A2)
 b. Hon är i säcken (A2)
 c. i huset (A2)

I (26c) har informanten (A2) fokuserat enbart på rollen KÄLLA. Man kan tolka det som att informanten valt att beskriva *var* det händer ngt, och utelämnat *vad* det är som händer. Det behöver dock inte vara en genomtänkt strategi från informantens sida, utan snarare brist på kunskap i svenska. I testhäftet fick informanterna både det svenska och det engelska ordet på referensobjektet i varje bild. I detta fall fick de ordet *hus*. Man kan därför tolka det som att informanten inte kunde beskriva scenen och därför bara skrev *hus* istället för att lämna ett blankt svar. Det intressanta är valet av preposition. *Vad* som än händer, vilket scen som än beskrivs på bilden, beskriver informanten att det händer inne i huset, istället för utanför huset.

Som jag skrev i teoriavsnittet är det vanligt att andraspråksinlärare övergeneraliserar verb (Cadierno & Lund 2004, Axelsson 2003). Då V-PLATS-konstruktionen är så pass etablerad som svar i undersökningen skulle det kunna vara fråga om en övergeneralisering av konstruktionen.

4.3 V-VÄG_{plats}

V-VÄG_{plats}-konstruktionen skiljer sig från VÄG_{riktning}-MÅL och VÄG_{riktning}-KÄLLA genom att den inte konstrueras med partikel som riktningsmarkör. Här markeras riktningen med rollen VÄG_{plats} och realiseras med en prepositionsfras där rektionen refererar till den yta eller punkt som passeras.

Tabell 9. Val av konstruktion vid händelsetyp V-VÄG_{plats}

Bild	V-VÄG _{plats}		V-KÄLLA-MÅL		V-PLATS	
	Undersgr	Kontrollgr	Undersgr	Kontrollgr	Undersgr	Kontrollgr
3	12	17	-	2	18	16
6	10	7	-	-	22	14
9	27	25	-	-	3	9
12	22	27	3	4	6	-
Totalt	71	76	3	6	49	39

I tabell 9 ser vi en jämn fördelning mellan informantgrupperna. Vid de två tidigare konstruktionerna (V-VÄG_{riktning}-MÅL i avsnitt 4.1 och V-VÄG_{riktning}-KÄLLA i avsnitt 4.2) har det varit stor skillnad mellan grupperna i avseende på V-PLATS användning, men här är det nästan lika många i kontrollgruppen som i undersökningsgruppen som använder V-PLATS. Vid exempelvis bild 9 är det fler i kontrollgruppen som använder V-PLATS än i undersökningsgruppen. Det kan bero på att undersökningsgruppen gett fler blanka svar vid just denna bild.

(27)-(29) visar exempel på de tre konstruktionerna i tabell 9. (27) visar V-VÄG_{plats}, (28) V-KÄLLA-MÅL, och (29) V-PLATS:

- (27) a. Man - genom mitten (A18)
 b. En person går över en matta (A21)
 c. Hon jumpar över häcket (A2)

I (27a) har informanten lyckats uttrycka förflyttning, men inte på vilket sätt *mannen* förflyttar sig i och med att verbet saknas. Det tyder på att rörelsen inte enbart kan tillskrivas verbet.

Totalt nio informanter (3 i undersökningsgruppen och 6 i kontrollgruppen) har valt ett annat sätt än V-VÄGplats för att uttrycka samma scen genom att beskriva utgångspunkten och slutdestinationen, dvs. rollerna Källa och Mål.

- (28) a. En man hoppar från klippan till andra (A17)
 b. Han hoppar från en klippa till en andra klippa (A19)
 c. Han kommer från en klippa i en andra klippa (A36)

Detta bör tolkas som en kreativ strategi för att beskriva rörelsetypen. Det bör inte tolkas som att informanterna gör fel, snarare att konstruktionen är ovanlig med tanke på att så få använder den.

- (29) a. Man böjjer sig på bommen (A18)
 b. En dansare performer någonting på en/ett bar (A21)
 c. Hon är över klippan (A2)

I (29a-b) saknas rollen VÄG_{plats} och har ersatts med en lokativ markör. I (29c) finns VÄG_{plats} med men här är det istället verbet som gör att satsen uttrycks lokativ i stället för translokativ.

4.4 V-PLATS

Som vi har sett i avsnitt (4.1), (4.2) och (4.3) förekommer konstruktionen V-Plats som substitut för den förväntade konstruktionen i stor utsträckning. Eftersom detta verkar vara en etablerad strategi vid beskrivning av rörelsehändelser, har jag valt att ägna ett avsnitt till V-Plats-konstruktionen.

Tabell 10. Antal V-PLATS som substitut

Ersatt konstruktion	Undersgr	Kontrollgr
V- VÄG _{riktning} -MÅL	80	28
V- VÄG _{riktning} -KÄLLA	26	5
V-VÄG _{plats}	49	39
Totalt	155	72

Av de 155 V-PLATS-substitut som informanterna i undersökningsgruppen använt har 68 prepositionen *i* och 53 prepositionen *på*. Detta visar att valet av konstruktion vid rörelsebeskrivningar till stor del har att göra med valet av preposition. Både *i* och *på* är typiskt lokativa prepositioner, och för att de ska ingå i en translokativ konstruktion krävs att de kombineras med en riktning (partikel eller adverb). Skillnaden illustreras i (30):

- (30) a. Signe dansade i salongen
b. Signe dansade in i salongen

I (30a) håller sig *Signe* inom *salongens* väggar, hennes rörelse är lokativ, medan hon i (30b) tydligt korsar en gräns när hon kommer in i rummet.

Anledningen till att kontrollgruppen i så stor utsträckning använder V-PLATS som substitut till V-VÄG_{plats} kan bero på att detta mönster konstrueras utan riktningsmarkör i form av en partikel, och till stor del handlar om att använda rätt preposition (prepositioner diskuteras mer i avsnitt 4.6). I många fall ligger V-PLATS och V-VÄG_{plats} nära varandra rent syntaktiskt:

- (31) a. Mannen kryper över mattan (V-VÄG_{plats})
b. Mannen kryper på mattan (V-PLATS)

Men skulle inte samma förklaring kunna gälla för undersökningsgruppen? Jo, vad gäller V-PLATS kontra V-VÄG_{plats}, men det förklarar inte varför V-PLATS ersätter V-VÄG_{riktning-MÅL} i så stor utsträckning som informanterna gör. (Vid V-VÄG_{riktning-MÅL} och V-VÄG_{riktning-KÄLLA} handlar det om att både välja rätt riktningsmarkör och rätt preposition.)

V-PLATS verkar ha att göra med den typen av syntaktisk förenkling som Axelsson (2003) skriver om, där man utesluter artiklar, prepositioner och liknande formord (se även avsnitt 2.5). Denna förenkling kan i sin tur bero på: a) de svårigheter andraspråksinlärare har att lära sig svenska prepositioner och partiklar (se t.ex. Enström 2004); eller b), att informanten är färgad av sitt modersmåls sätt att uttrycka rörelsesituationer, och där man kanske inte använder prepositioner och partiklar som i svenskan. Då informanterna kommer från en rad olika språkbakgrunder, samtidigt som substitutet är så pass vanligt, är förklaringen (a) mer trolig än förklaring (b) även om den senare inte alls är orimlig.

En annan förklaring till det höga antalet V-PLATS-substitut kan vara att både informantgruppen och kontrollgruppen upplevde bilden som en lokativ scen, dvs. att exempelvis en person är på mattan och kryper, som i (31b), istället för att personen passerar mattan, som i (31a). Det kan gälla flera bilder, men framför allt de bilder som representerar konstruktionen V-VÄG_{plats}.

I tabell 11 visar jag de informanter som använder V-PLATS-substitut, fördelat på språk, antal svar och antal informanter¹⁵.

¹⁵ I tabell 9 var det en hög användning av V-PLATS både bland undersökningsgruppen och bland kontrollgruppen. Det påverkar givetvis snittet i denna tabell. Hade jag istället valt att inte ta med tabell 9 i beräkningen här hade jag möjligtvis fått ett annat utfall. Av tids- och utrymmesskal har jag inte följt upp det spåret.

Tabell 11. V-PLATS som substitut fördelat på språk och antal informanter

Språk	Antal svar	Antal informanter	Snitt (svar/informant)
Tjeckiska	7	1	7
Franska	18	3	6
Us-engelska	18	3	6
Luxemburgska	5	1	5
Tyska	64	14	4,6
Polska	4	1	4
Kinesiska	11	3	3,7
Persiska	8	3	2,7
Rumänska	8	3	2,7
Ungerska	5	2	2,5
Estniska	2	1	2
Holländska	2	1	2
*Kontrollgr ¹⁶	72	38	1,9
Finska	3	4	0,75

Den finsk-ugriska språkgruppen hamnar långt ner i tabellen. Den estniska informanten har ett snitt som ligger strax över den svenska kontrollgruppen, och de ungerska informanterna har ytterligare lite högre snitt, men ändå nära kontrollgruppen. Den finska gruppen utmärker sig här med det låga snittet 0,75 svar/informant, vilket är mindre än hälften av kontrollgruppens snitt. Åt andra hållet utmärker sig den tjeckiska informanten och den franska gruppen.

I de fall där det endast finns en representant för ett språk blir det omöjligt att säga något generellt. Exempelvis kan man inte säga att det är typiskt för tjeckiska andraspråksinlärare att använda V-PLATS-substitut. Däremot visar den ensamme informanten att V-PLATS-substitut utgör en strategi vid rörelsebeskrivningar.

4.5 Verb

Under detta avsnitt undersöker jag informanternas verbanvändning, i synnerhet undersökningsgruppens sådan. Först presenterar jag kort användningen av Manner-verb, och därefter en aningen större presentation av VÄG-verb.

I tabell 12 nedan finns inte kontrollgruppen representerade. Detta beror på jag av utrymmesskäl valt att fokusera på VÄG-verb i det här avsnittet. Det finns dock en del intressanta saker att nämna om hur undersökningsgruppen använder Manner-verb.

¹⁶ Asterisk (*) använder jag i tabellen för att markera kontrollgruppen.

Tabell 12. *Manner-verb*

Verb	Antal belägg	Verb	Antal belägg
Crawl	5	Löper	2
Flyger	12	Motionerar	1
Böjer	1	Performar	1
Climb	4	Praktikar	1
Dansar	16	promenerar	1
Går	49	Rännar	3
Gympar	2	Simmar	7
Hoppar	41	Springer	62
Joggar	16	Steppar	1
Jumpar	25	Tränar	2
Kryper	19	Turnar	2
Klippa	2		
Totalt			275

De övergeneraliseringar som Cadierno & Lund (2004) skriver om stämmer inte överens med resultatet av min undersökning. Visserligen används *går* frekvent, men det finns även andra rörelsesätt i informanternas beskrivningar. *Springer* används mer än *går*, och kanske är det detta verb som i så fall övergeneraliseras. Det är totalt fyra stycken bilder (1, 5, 9 och 12) som kan tolkas med *springer* som rörelsesätt. Det ger ett snitt på 3 (12/4), medan den faktiska användningen av *springer* ger ett snitt på 4,4 (totalt antal svar 275/ antal springer 62), vilket tyder på en liten övergeneralisering av verbet. Vidare används *joggar*, *löper*, *motionerar*, *promenerar*, *rännar* och *kryper* där en övergeneraliserande inlärare kunde använt *går*. Det finns en relativt nyanserad verbanvändning bland informanterna.

Det är också möjligt att *går* använts som det engelska *go*, som betyder 'förflytta sig' eller 'att göra ngt', som i Cadierno (2008a), istället för att uttrycka det som ett specifikt sätt att röra sig. Det betyder i så fall att *går* används både som VÄG-verb och Manner-verb.

Användningen av VÄG-verb presenteras i tabell 13. Tabellen innehåller de olika VÄG-verb som förekommer i undersökningen samt hur många gånger de förekommer. Här finns båda informantgrupperna representerade.

Tabell 13. VÄG-verb

Verb	Antal belägg	
	Undersgr	Kontrollg r
Ankommer	1	-
Exitar	2	-
Faller	11	5
Kommer	29	3
Landar	-	1
Lämnar	2	-
Passa	1	-
Ramlar	-	6
Slipper	1	-
Totalt	47	15

Tabell 13 visar att VÄG-verb är relativt ovanliga bland eleverna i kontrollgruppen. Undersökningsgruppen använder tre gånger så många VÄG-verb, trots att informantgrupperna är ungefär lika stora. Den mest intressanta skillnaden är användningen av *kommer*, som är ytterst sällsynt i kontrollgruppen, och som används i 29 fall av totalt 47 belägg bland informanterna. Den språkgrupp som mest frekvent använder sig av *kommer* är den tyska. Här hade man kanske förväntat sig ett mindre prototypiskt s-språk, och framför allt ett v-språk istället, eftersom den senare typiskt använder verb som anger riktning.

I de fall där *faller* och *ramlar* används kopplas de ihop med den semantiska rollen Orsak. Eftersom argumentstrukturen motsvarar en viss struktur av roller tolkas detta som en annan argumentkonstruktion än den där subjektet kopplas ihop med en Agent. Vid bild 7, där en figur faller ner i ett nät, har olika informanter valt att beskriva situationen på två sätt:

- (32) a. Han hoppade into en nät (A27) [AGENT-V-VÄG_{riktning}-MÅL]
 b. [...] faller nera i nettet (A20) [ORSAK-V-VÄG_{riktning}-MÅL]

Tabell 14 visar informanternas användning av VÄG-verb, uppdelad på språk, antal informanter, antal belägg, och vilka verb de olika informanterna använder.

Tabell 14. VÄG-verb fördelat på språk och snitt

Språk (totalt antal informanter)	Antal belägg	Snitt (belägg/informanter)	Verb (antal)
Finska (4)	10	2,5	faller (2), kommer (7), slipper (1)
Ungerska (2)	5	2,5	ankommer (1), exitar (1), kommer (1), lämnar (2)
Tyska (14)	19	1,36	faller (7), kommer (11), exitar (1)
Persiska (3)	4	1,34	kommer (3), passa (1), faller (1)
Estniska (1)	1	1	kommer (1)
Nederländska (1)	1	1	kommer (1)
Kinesiska (3)	3	1	faller (1), kommer (2)
Polska (1)	1	1	faller (1)
Us-engelska (3)	2	0,67	kommer (2)
*Kontrollgr.	15	0,4	(se tabell 14)
Franska (3)	1	0,34	kommer (1)

Den finsk-ugriska språkgruppen utmärker sig här med första och andra plats. Lite oväntat hamnar franska sist i den här tabellen. Detta är ett typiskt v-språk, som enligt det teoretiska resonemanget i den här uppsatsen bör ha en högre användning av VÄG-verb än s-språk.

4.6 Prepositioner

Det bör ha framgått vid det här laget att de semantiska rollerna Mål och Källa är viktiga vid rörelsebeskrivningar. För att kunna beskriva rollerna korrekt måste man känna till vilka prepositioner som hör ihop med vilken roll. Det är därför intressant att titta närmare på hur användandet av prepositioner är fördelat på testets tolv bilder (se bilaga 2). I tabell 15 görs en indelning efter förväntade och oväntade prepositioner, där de förstnämnda ska tolkas som semantiskt kompatibla med den scen som ska beskrivas¹⁷. De oväntade ger annan semantisk information, vilket i de flesta fall ger en annan scen. Det betyder att valet av en oväntad preposition inte nödvändigtvis måste vara fel.

¹⁷ Här har jag valt att tolka förväntade prepositioner i förhållande till vilken semantisk roll de ska realisera. Det betyder att det kan diskuteras om vissa prepositioner verkligen ska vara förväntade till en specifik bild. Exempelvis är *till* tveksam vid bild 4, men definitivt en förväntad preposition vid rollen MÅL.

Tabell 15. Prepositioner

Bild	Förväntade prepositioner		Oväntade prepositioner	
	Undersgr	Kontrollgr	Undersgr	Kontrollgr
1	till (8), i (18)	till (1), i (33)	på (11)	mot (1)
2	ur (2), från (12)	ur (16), från (9)	i (5), på (2), av (3)	över (2), i (5)
3	genom (1), över (10)	över (16), förbi (1)	på (12), i (3)	till (2), från (2), på (16)
4	till (6), i (22)	i (32), till (1)	på (3)	från (5)
5	ur (1), från (14)	ur (24), från (10)	i (2), på (4), av (3), genom (1)	-
6	över (10)	över (7)	på (15), i (3)	på (10), i (1)
7	i (13), (till 2)	i (17), till (1)	på (5), från (1)	från (4), på (11), mot (1)
8	ur (1), från (11)	ur (25), från (9)	i (3)	i (1)
9	över (27)	över (25)	-	i (1)
10	i (15), till (8)	i (32), till (2)	på (1), från (2)	-
11	ur (0), från (13)	ur (28), från (3)	i (4), av (2), till (1)	i (3)
12	över (25)	över (28)	på (3), från (3), till (5)	från (4), till (5)

Det är anmärkningsvärt att undersökningsgruppen använder prepositionen *från* i större utsträckning än *ur* vid de bilder (2, 5, 8, 11) där båda räknas som förväntade. I kontrollgruppen är förhållandet tvärtom. Där använder man *ur* istället för *från*. Detta kan tolkas som att *ur* är en svårare preposition att lära sig.

En annan tendens finns det vid valet mellan *till* och *i* vid de bilder (1, 4, 7, 10) där de är förväntade. Här väljer båda informantgrupperna *i* i större utsträckning än *till*.

En annan anmärkningsvärd detalj i tabell 15 är att det är påfallande många i kontrollgruppen använder oväntade prepositionsval. Framför allt handlar det om prepositionen *på*, men även *från* och *i* i viss utsträckning.

I de fall där oväntade prepositioner används är det ofta i samband med att svaren ger en V-PLATS-struktur istället för den tänkta scenen. Särskilt påtagligt blir detta vid bild 1, 3 och 6, där den typiskt lokativa prepositionen *på* används felaktigt (av framför allt undersökningsgruppen men även av kontrollgruppen).

Avvikande prepositionsval förekommer vid bild 1, 4, 7, 10 med V- VÄG_{riktning}-MÅL:

- (33) a. [...] slipper från string (A16)
 b. Han ankommer från arbete (A22)

I en del fall där avvikande prepositionsval sker handlar det inte nödvändigtvis om en felaktig beskrivning utan handlar snarare om ett annorlunda fokus. I (33a) har informanten valt ett oväntat fokus. Bilden, som denne beskriver, visar en figur som ramlar ner i ett nät, men informanten väljer istället att beskriva varifrån figuren ramlar snarare än var den landar. Bilden som informant (A22) beskriver i (33b) är en scen där en figur går in i ett hus, men informanten väljer att lägga fokus på var figuren kommer ifrån, dvs. den semantiska rollen KÄLLA används istället för den för scenen förväntade rollen MÅL.

Avvikande prepositionsval förekommer vid bild 2, 5, 8, 11 med V- VÄG_{riktning}-KÄLLA:

- (34) a. Han springer ut av huset (A31)
 b. Han hoppar et av en burk (A32)

Här syns undersökningsgruppens problem med prepositionen *ur*. Det verkar som sagt vara en svår preposition. I (34) skulle det kunna handla om inferens, av det engelska *of*, vilket tyder på att informanterna (A31) och (A32) gissar att den svenska motsvarigheten till prepositionen är *av*.

Avvikande prepositionsval förekommer vid bild (3, 6, 9, 12) med V-VÄG_{plats}:

- (35) a. Folken går i en matta (A8)
 b. Han dansade i en bom (A27)

I (35) är det rätt tydligt att det enbart handlar om ett felaktigt val av preposition, och inte om ett avvikande sätt att beskriva en scen. Man går inte i en matta (36a), eller dansar inne i en bom (36b). Det blir helt enkelt svårt att ta sig in.

4.7 Språk

I detta avsnitt kommenterar jag tre språkgrupper som visat intressanta mönster: franska, finska och tyska. Det är viktigt att återigen poängtera att jag inte gör anspråk på några sanningar om hur en specifik språkgrupp generellt agerar vid mötet med svenska språket, eftersom undersökningsgruppen har alldeles för få informanter för att jag ska kunna dra sådana slutsatser. Det jag belyser här är snarare mönster över hur informanter i min undersökning agerat, och i de fall där det finns fler än ett fåtal informanter med ett visst språk kan mina resultat ses som hypotesunderlag för fortsatt forskning inom ämnet.

4.7.1 Franska

För de tre franska informanterna har jag kunnat urskilja några mönster. Av totalt 36 svar (3 informanter x 12 bilder) är 5 st. V-KÄLLA, 18 st. V-PLATS och 2 intransitiva. Det är anmärkningsvärt att de tre informanterna inte använder rollen VÄG_{riktning} (dvs. adverb/partikel) i ett enda svar. Detta betyder att de följer mönstret att v-språk, som franska tillhör, i liten utsträckning kodar VÄG i satelliter (partiklar). Istället kodar de vanligtvis VÄG i verben. Men som vi kunde se i tabell 14 (i avsnitt 4.5) hade de tre franska informanterna lägst bruk av VÄG-verb, med endast ett belägg, vilket går emot samma tendens.

Ytterligare ett intressant mönster hos de franska informanterna är att de står för majoriteten av undersökningens transitiva svar. Av totalt 13 transitiva svar i undersökningen står de franska informanterna för 9 st. Transitiva svar har jag klassat som en typ av V-PLATS-konstruktion, då 'X agerar på Y', där Y-argumentet i regel realiseras i det objekt som på bilderna normalt skulle uppfattas som MÅL eller KÄLLA. Exempel på transitiva svar ses i (36):

- (36) a. Han jump en klippa (A11)
 b. Han huset (A10)

I (36a) används transitiv konstruktion istället för V- VÄG_{plats}-konstruktion där det förväntade svaret innehåller prepositionen *över*. I (36b) är det V- VÄG_{riktning}-MÅL som ersätts av en transitiv, där dessutom verbet är utelämnat. En möjlig förklaring till att de franska informanterna i så stor utsträckning använder den transitiva konstruktionen som substitut kan bero på att franskan, som enligt Talmy (2000) m.fl. klassas som ett v-språk. Denna språkgrupp kännetecknas av att riktningsmarkören är integrerad i verbet, dvs. de använder ofta Väg-verb för att beskriva rörelsesekvenser. Stoppar man in ett Väg-verb i den transitiva konstruktionen kan man få den translokativa tolkningen ändå:

- (37) a. Han passerar en klippa (ger en V-VÄG_{plats}-tolkning)
 b. Han lämnar huset (ger en V- VÄG_{riktning}-KÄLLA-tolkning)

Dessvärre styrks inte den förklaringen av de franska informanternas verbanvändning i den här undersökningen. Som vi såg tidigare, i tabell 14 (avsnitt 4.5) över informanternas bruk av Väg-verb, använder de franska informanterna ytterst få Väg-verb. Detta behöver visserligen inte fälla ovan anförda förklaringsförslag, utan kan mycket väl ha att göra med informanternas begränsade verbkunskap i svenska språket.

4.7.2 Finsk-ugriska språk (särskilt finska)

Tabell 15 visade användningen av VÄG-verb i undersökningen. Där hamnade finskan i topp med användningssnittet 2,5 belägg/informant. Detta kan jämföras med den svenska kontrollgruppens snitt på 0,4. På delad första placering i tabellen, med samma snitt (2,5), kom ungerska. Lägg därtill att den estniska informanten hamnade någonstans i mitten av tabellen, så kan man konstatera att den finsk-ugriska språkgruppen har en hög användning av VÄG-verb i den här undersökningen. Språkgruppen klassas i regel som s-språk, och bör därför ha haft ett lägre snitt än exempelvis franska, som i sin tur hamnade längst ner på listan.

Finskan utmärker sig i den här undersökningen också med att väldigt sällan använda V-PLATS-substitut. Det låga snittet 0,75 (för övrigt mindre än hälften av den svenska kontrollgruppens snitt på 1,9) tyder på att de finska informanterna sällan gör förväxlingar mellan lokativa och translokativa tolkningar. Finskan är ett språk som saknar prepositioner och som uttrycker många av de funktionsord som svenskan har i form av böjningsändelser istället (Strömquist 2009:138). En förklaring till att de lyckas koda riktning i så stor utsträckning kan bero på att de har flera kasus vars syfte är att beskriva en viss riktningstyp.

Exempelvis motsvarar det finska kasuset *illativ* den svenska prepositionen *i* eller *till* (se ex. Källström 1985:20). De är tränade i att markera olika riktningar. Dessutom växer de finska informanterna upp i nära kontakt med det svenska språket.

4.7.3 Tyska

Tyska är det enda språket i undersökningen som har så pass många informanter (14 st.) att man ska kunna se några generella drag. Av den anledningen är det intressant att ägna den informantgruppen en egen rubrik.

Som vi kunde se i tabell 11 utmärkte sig den tyska informantgruppen med sitt höga snitt (4,6) av V-PLATS-substitut. Totalt använde de substitutet vid 64 svar. Av detta kan man ana att valet av preposition ställer till det för informanterna.

En intressant iakttagelse är att av de totalt 24 svaren vid beskrivning av en V- VÄG_{riktning}-KÄLLA-scen (dvs. bilderna 2, 5, 8, och 11), var 8 st. konstruerade med prepositionen *av* istället för de förväntade *från* och *ur*. Detta exemplifieras i följande:

(38) Han springer ut av huset (A31)

Jag spekulerade vid ett liknande exempel i avsnitt 4.6 om det kunde handla om inferens av det engelska ordet *of*. I (38) är det mer troligt att informanterna generaliserar utifrån sitt modersmål, dvs. tyska, där motsvarande preposition är *aus*.

En annan intressant iakttagelse vid beskrivningarna av V-VÄG_{riktning}-KÄLLA-scenerna är att 12 (av 24) konstruerades utan preposition alls, som i (39):

(39) Han hoppar ut burken (A19)
Hon jumpar ut burket (A5)

De tyska informanterna är inte ensamma om att utelämna prepositionen. I (40) är ett liknande exempel från en informant med kinesiska som modersmål:

(40) Han flög ut burk (A25)

Jag har här lyft fram tre situationer där de tyska informanterna verkar osäkra med prepositionsvalet. Tabell 14 (i avsnitt 4.5) visade att de tyska informanterna var de som använde *kommer* i hög utsträckning, och hade ett högt snitt av VÄG-verbsanvändning. Med tanke på det höga snittet av VÄG-verbsanvändning kan man tänka sig att en del av förklaringen till de uteblivna partiklarna och prepositionerna ligger i att verben istället markerar riktning. Riktigt så prydligt är det nog inte, utan det handlar nog snarare om brist på kunskap i det svenska språket.

4.8 Oväntade/avvikande strategier

När inlärare med svenska som främmande språk ställs inför en språklig utmaning, så som att beskriva translokativa scener i ett bildtest, väljer dessa olika strategier för att lösa det språkliga problemet. De strategier som sticker ut är i regel de som avviker från infödda språkbrukares sätt att beskriva samma situation. Man kan tala om oväntade strategier.

Vissa oväntade strategier, eller om man så vill kreativa, använder sig även infödda språkbrukare av. Ett exempel på det är användandet av V-KÄLLA-MÅL-konstruktion istället för V-VÄG_{plats} (som nämndes i avsnitt 4.3). Ett annat är användandet av V-PLATS som substitut till V-VÄG_{plats}.

Andra strategier använder bara undersökningsgruppen. En intressant strategi är att dela upp en rörelsesekvens i flera lokativa delar, som exemplen i (41):

- (41) a. Han är före mattan. Han är på mattan. Han är nästa matta (A2)
 b. Han är i burken. Han är över burken. (A2)
 c. Han är i burket. Han är inte i burket nu. (A7)
 d. Han är i en burk och därefter han är inte i en burk (A34)
 e. Han är i och över en burk (A3)

Denna strategi går ut på att informanten delar upp rörelsehändelsen i två eller fler lokativa delar. Informanten gör s.a.s. nedslag som beskriver olika lägespunkter i rörelsesekvensen.

I en del svar förekommer både svenska och engelska, antingen som en blandning i en och samma sats, eller som två separata svar:

- (42) a. Han climbed out från ett hus (A27)
 b. Jag springer ut ett hus / I'm running out of a house (A26)
 c. Han kommer från hus / He comes from house (A11)
 d. Han passa över matta / He passes over the carpet (A30)
 e. Han climbed through matta (A27)

De engelska influenserna kan bero på tre saker: a) att informanterna missuppfattat uppgiften och trott att man skulle ge svar på både svenska och engelska. Instruktionerna var ju på engelska; b) att informanterna tänker på ett annat invariant språk än sitt modersmål vid utövandet av ett främmande språk, dvs. de generaliserar utifrån engelska mönster (jfr Strömquist 2009); och c), att informanterna helt enkelt inte har tillräckligt med kunskaper i svenska språket för att kunna förklara bilderna, och skriver ett engelskt svar istället för att lämna ett blankt svar. Alternativ (c) skulle kunna förklara (42a) och (42e), men knappast (42b-d), där förklaringsalternativ (a) eller (b) verkar mer rimlig.

Jag har under denna resultat- och analysdel presenterat informanternas beskrivningar av rörelsehändelser, samt kopplat ihop dem med den teoretiska ramen för arbetet. I nästa del gör jag en avslutande diskussion.

5. Diskussion

I den här uppsatsen har jag undersökt inlärare av svenska som främmande språk när de beskriver rörelscener på svenska. Utifrån det har jag observerat en del problem och svårigheter informanterna haft vid dessa beskrivningar.

Studien visar att informanterna har problem med att använda partikel som riktningsmarkör. När de förväntade konstruktionerna ersätts görs det i de flesta fall med ett V-PLATS-substitut, vilket verkar vara en, bland informanterna, etablerad strategi vid beskrivning av gränskorsande rörelscener. Detta innebär i praktiken att informanterna väljer en lokativ konstruktion vid beskrivandet av en translokativ scen. V-PLATS-konstruktionen ersätter framför allt V-VÄG_{riktning}-MÅL-konstruktion, men är också ganska vanlig vid V-VÄG_{plats}. Substitutet ersätter mer sällan V-VÄG_{riktning}-KÄLLA, Andraspråksinlärare tycks således ha särskilt stora problem med att koppla ihop riktningsmarkörer med den semantiska rollen MÅLs referent, och att använda rätt preposition.

När det kommer till prepositioner handlar det framför allt om en överanvändning av prepositionerna *på* och *i*, som markerar befintlighet snarare än riktning.

(43) a. Han går in i huset	(V-VÄG _{riktning} -MÅL)
b. Han går i huset	(V_PLATS)

(44) a. Han kryper över mattan	(V-VÄG _{plats})
b. Han kryper på mattan	(V-PLATS)

(43) och (44) visar att om man inte har kunskap om vilken partikel eller preposition som normalt kopplas ihop med en viss semantisk roll, är risken att man uttrycker en V-PLATS-konstruktion istället för en konstruktion som bättre beskriver rörelsehändelsen.

Min tolkning är att V-PLATS-substitutet inte nödvändigtvis måste vara frukten av en avvikande tolkning av en specifik rörelscen, utan snarare en brist på kunskap om prepositioner och partiklar, eller framför allt i vilka kombinationer och semantiska sammanhang de normalt förekommer.

Vad gäller verbanvändningen i undersökningen följer informanterna, utifrån det teoretiska resonemanget i uppsatsen, det förväntade mönstret. Merparten av informanterna representerar s-språk och bör därför använda sig av Manner-verb i större utsträckning än Väg-verb, vilket de också gör i undersökningen. I ett fåtal fall användes Väg-verb. Den enda avvikelser från det förväntade resultatet kom från de enda representanterna för v-språk, de franska informanterna. De använde väldigt sällan Väg-verb.

I början av uppsatsen ställde jag upp två frågeställningar som jag avsåg svara på med undersökningen. Jag tänkte här kortfattat svara på dem.

- Vad måste man kunna för att på ett målspråksenligt sätt tala om rörelse i svenska språket?
- Vilka problem kan man stöta på när man lär sig tala om rörelse på svenska?

För att kunna göra en korrekt beskrivning av en translokativ scen behöver man kunna uttrycka de semantiska rollerna MÅL och KÄLLA, vilket innebär att man måste känna till vilka svenska prepositioner som normalt kopplas ihop med rollerna. För translokativa scener behöver man ibland också kunna använda en riktningsmarkör i form av en partikel eller adverbial, vilket betyder att den semantiska rollen VÄG_{riktning} uttrycks. Uppsatsen har visat att just prepositioner och riktningsmarkörer är en svårighet som inlärare ställs inför när de ska beskriva rörelsescener på svenska. Prepositioner är generellt svårt att lära sig för andra- och främmandespråksinlärning (jfr Viberg m.fl. 1986:150).

Man kan också beskriva en translokativ scen genom att använda ett VÄG-verb i en transitiv konstruktion, en strategi som vi såg att de franska informanterna använde sig av. Därför blir det ytterligare ett svar på frågorna, nämligen att man måste ha vissa verbkunskaper för att beskriva rörelse.

Fortsatta forskningsfrågor:

1) På grund av det typologiskt sett ensidiga informantunderlaget har jag inte kunnat lägga ett typologiskt perspektiv på uppsatsen i den utsträckning som jag initialt hade planerat, och därmed på ett mer naturligt sätt kunnat koppla till det tidigare forskningsläget (Cadierno, Slobin, Strömquist osv.) Det typologiska perspektivet kan därför ses som en fortsatt forskningsfråga.

2) Den morfologiska aspekten. Det finns garanterat många intressanta resultat att få fram med en sådan här undersökning med avseende på morfologi. Olika språkgrupper använder sig säkert av liknande morfologiska markörer, och skiljer sig från andra språkgrupper.

3) En annan intressant aspekt som jag är nyfiken på att undersöka närmare är produktivitet, och då främst i vilken utsträckning olika rörelsemönster är produktiva. Jag gav ett smakprov på produktiva exempel i teoridelen ('X lurade sig in Y', 'X skrattade ner för Y'), men en mer ingående studie skulle kunna ge mer kunskap om relationen mellan verb och konstruktioner, och ge mer kunskap om argumentkonstruktioner i allmänhet. Då produktivitet och generaliseringar hänger ihop, kan en sådan studie möjligtvis också säga något om hur vi lär oss generaliseringar, hur vi lär oss att använda nya verb i nya sammanhang, dvs. hur vi lär oss att utveckla språket.

5.1 Didaktiska reflektioner

Argumentstruktur, eller argumentstrukturkonstruktioner, speglar basala scener, så som att 'ngn ger ngt till ngn' eller att 'ngn förflyttar sig in i ett utrymme'. Konstruktionerna speglar alltså en semantisk sida, som kopplas ihop med en syntaktisk form. Utifrån detta bör det vara relevant med en "scenbaserad" undervisning, eller som komplement till traditionell undervisning. Viberg (1981:51) menar att läromedel ofta är centrerade till att lära ut konkreta ord i olika situationer, exempelvis Kalle hos doktorn med namnet på kroppsdelarna. För att lära sig mer abstrakta ord och fraser måste man uppmärksamma "olika strukturella relationer mellan orden" (Viberg 1981:52). Om man aktivt lyfter fram abstrakta konstruktioner i

undervisningen lär sig elever/studenter inte bara den syntaktiska formen, utan också de underliggande semantiska strukturerna i språket. Enligt Goldberg & Casenhiser (2008:210) lär man sig lättare konstruktioner som påminner om redan kända mönster. De menar att det därför är en pedagogisk poäng att lägga upp undervisningen efter detta. En annan pedagogisk idé är den metod som kallas *Garden-Path* (Pedersen & Cadierno 2004). Det är en induktiv undervisningsmetod där elever får tolka och experimentera med olika mönster i en text, och som är utformad utifrån kognitiv lingvistik.

Med mer typologisk kunskap, dvs. kunskap om hur olika scener beskrivs på olika språk, kan man underlätta elevernas/studenternas inläring. Enligt Lpo 94 ska undervisningen ”anpassas till varje elevs förutsättningar och behov” (*Lärares handbok* 2004:10). Det betyder bland annat att man ska ta utgångspunkt i elevernas tidigare erfarenheter. Om man utgår från att ett språk är kopplat till ett visst sätt att tänka (se Slobin 1996, Cadierno & Lund 2004, Cadierno & Ruiz 2006, Cadierno 2008, Strömquist 2009) innebär en utgångspunkt i elevens/studenters förutsättningar att man möter deras sätt att tänka med ett tankesätt som är typiskt för det nya språkets (i detta fall svenska) språkbrukare. Ett annat sätt att möta elevens/studenters förutsättningar är att ta reda på vilka svårigheter som finns när andraspråksinlärare ska lära sig beskriva olika scener på svenska, och sedan utgå från detta vid planering av såväl enstaka lektioner som större arbetsområden.

Carlgren & Marton (2002:130) menar också att sättet vi tänker på hänger samman med hur vi upplever nya saker, m.a.o. hur vi lär oss nya saker. De menar att man måste lära sig att erfara. ”En väsentlig skillnad mellan att kunna och att inte kunna göra något ligger i skillnaden mellan att kunna och att inte kunna se, erfara, något på ett visst sätt” (Carlgren & Marton 2002:130). Människor lär sig erfara på olika sätt beroende på bakgrund m.m. Till exempel ser människor från olika kulturer olika saker i samma fenomen.

Två strävansmål från kursplanen (www.skolverket.se) i ämnet svenska som andraspråk finns där min undersökning kan fungera som utgångspunkt. Skolan skall i sin undervisning i svenska som andraspråk sträva efter att eleven:

- tillägnar sig kunskaper om det svenska språkets uppbyggnad, särart i förhållande till andra språk, ständigt pågående utveckling, ursprung och historia samt utvecklar förståelse för varför människor skriver och talar olika,
- tillägnar sig ett rikt ordförråd och förstår och använder sig av grundläggande mönster och grammatiska strukturer i det svenska språket samt utvecklar sin förmåga att tillämpa skriftspråkets normer

Även i ämnet svenska kan motiv till min undersökning finnas. Enligt kursplanen för ämnet svenska står det att undervisningen skall sträva mot att eleven:

- tillägnar sig kunskaper om det svenska språket, dess ständigt pågående utveckling, dess uppbyggnad, ursprung och historia samt utvecklar förståelse för varför människor skriver och talar olika,
- genom eget skrivande fördjupar sin insikt i grundläggande mönster och grammatiska strukturer i språket samt utvecklar sin förmåga att tillämpa skriftspråkets normer i olika sammanhang

Dessa strävansmål visar att det är viktigt att förstå svenskans struktur. Min undersökning visar inte bara vilka problem andraspråkinlärare ställs inför när det ska beskriva rörelse på svenska, utan visar också svenskans struktur när det kommer till rörelse.

Det är viktigt att uppmärksamma vad elever/studenter har svårigheter med när det ska beskriva olika scener på svenska. Det bör ses som värdefull information för alla språklärare, oavsett om man har tänkt använda sig av detta i sin direkta undervisning eller som något man stoppar in i sin mentala lärarpärm för att plocka fram vid behov. Hur språk lärs in och används bör vara intressant nog för att motivera den här typen av undersökningar.

Referenser

- Axelsson, Monica (2003). Andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv. I: Bjar, Louise & Caroline Liberg (red.). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur. S. 127-152.
- Cadierno, Teresa & Karen Lund (2004). Cognitive linguistics and second language acquisition: Motion events in a typological framework. I: B. VanPatten, J. Williams, S. Rott & M. Overstreet (red.). *Form-meaning connections in second language acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. S. 139-154.
- Cadierno, Teresa & Ruiz, Lucas (2006). Motion events in Spanish L2 acquisition. I: Francisco José Ruiz de Mendoza Ibáñez (red.). *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 4. University of La Rioja. 183-216.
- Cadierno, Teresa (2008a). Motion in Danish as a second language: Does the learner's L1 make a difference? (To appear) I: Z. Han & Teresa Cadierno (red.). *Linguistic relativity in second language acquisition*. Multilingual Matters.
- Cadierno, Teresa (2008b). Learning to talk about motion in a foreign language. I: Nick Ellis & Peter Robinson (red.) *Handbook of Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. S. 239-275.
- Carlgren, Ingrid & Ference Marton (2002). *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundet.
- Enström, Ingegerd (2004). Ordförråd och ordinläring – med särskilt fokus på avancerade inlärare. I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red.), *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. S. 171-196.
- Evans Vyvyan, & Melanie Green (2006). *Cognitive Linguistics - An Introduction*. Edinburgh University Press Ltd.
- Goldberg, Adele (1995). *Constructions. A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago & London: University of Chicago Press.
- Goldberg, Adele (2006a). *Constructions at Work. The Nature of Generalization in Language*. Oxford & New York: Oxford University Press.
- Goldberg, Adele (2006b). LEARNING LINGUISTIC PATTERNS. Tillgänglig på: http://www.princeton.edu/~adele/Princeton_Construction_Site/Publications_files/Learning_LinguisticPatternsMarkman.pdf. Hämtad 090516.
- Goldberg, Adele & Devin Casenhiser (2008). Construction learning and second language acquisition. I: Nick Ellis & Peter Robinson (red.). *Handbook of Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. S. 197-215.
- Jansson, Håkan (2006). *Har du ölat dig odödlig? En undersökning av resultativkonstruktioner i svenskan*. (MISS 57.) Göteborgs universitet.
- Källström, Roger (1985). *Finska. En kontrastiv beskrivning*. Stockholm: Skriptor förlag.
- Lyngfelt, Benjamin (2007). Mellan polerna. Reflexiv- och deponenskonstruktioner i svenskan. I: *Språk och Stil* 17. Uppsala. S. 86-134.
- Lyngfelt, Benjamin (2008). "Huvuddriven valens – konstruktionsdriven argumentstruktur?" I: Kristinn Jóhannesson (red.). *Nog ordat? Festskrift till Sven-Göran Malmgren den 25 april 2008. (Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 34)*. Göteborg. S. 272-279.
- Lärarens handbok* (2004). Stockholm: Lärarförbundet.
- Malmgren, Sven-Göran (2002). Göra en promenad och ta självmord. Om det "rätta" verbet i

- fasta uttryck. (*Humdag-boken 15*). Göteborgs universitet. S. 193-200.
- Maltén, Arne (1997). *Pedagogiska frågeställningar. En introduktion till pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Martola, Nina (2007). *Konstruktioner och valens. Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*. Helsingfors universitet.
- Olofsson, Joel (2009). *Att äta på en Mariabulle och krama iväg ett skott – en fallstudie i konstruktionsväxling och transitivitet*. Manuskript, Svenska institutionen, Göteborgs universitet.
- Pedersen, Johan & Teresa Cadierno (2004). Construction grammar and second language acquisition: A cognitive understanding of language in a contrastive perspective. I: Hans Lauge Hansen (red.), *Disciplines and Interdisciplinarity in Foreign Language Studies*. Köpenhamn: Museum Tusulanum Press. S. 151-167.
- Platzack, Christer (2009). Towards a minimal argument structure. I: *Mélanges plurilingues offerts à Suzanne Schlyter à l'occasion de son 75ème anniversaire*. Lunds universitet. S. 353-371.
- SAG = Teleman, Ulf & Hellberg, Staffan & Andersson, Erik 1999: *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Svenska Akademien & Norstedts ordbok.
- Slobin, Dan I. (1996). From "thought and language" to "thinking for speaking". I: Gumperz, John & Stephen Levison (red.). *Rethinking relativity*. Cambridge: Cambridge University Press. S. 70-96.
- Slobin, Dan I. (1996b). Two ways to travel: Verbs of motion in English and Spanish. I: Shibatani, Masayoshi & Sandra A. Thompson (red.). *Grammatical constructions: Their form and meaning*. Oxford: Clarendon press. S 195-219.
- Strömqvist, Sven (2003). Barns tidiga språkutveckling. I: Bjar, Louise & Caroline Liberg (red.). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur. S. 57-78.
- Strömqvist, Sven (2009). *Språkets öga. Om vägarna mellan tankar och ord*. Lund: Studentlitteratur.
- Talmy, Leonard (2000a). *Toward a cognitive semantics Vol.1: Concept structuring systems*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Talmy, Leonard (2000b). *Toward a cognitive semantics Vol.2: Typology and process in concept structuring*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Tomasello, Michael (2003). *Constructing a language. A usage-based theory of language acquisition*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Viberg, Åke (1981). Svenska som främmande språk för vuxna. I: Kenneth Hyltenstam (red.). *Språkmöte. Svenska som främmande språk, hemspråk, tolkning*. Lund: Liber läromedel. S. 21-65.
- Viberg, Åke, Kerstin Ballardini & Sune Stjärnlöf (1986). *Svensk grammatik på svenska*. Stockholm: Natur och kultur.
- Özçalışkan (under review). *Doors, fences, and thresholds: The many ways of crossing a boundary in English and Turkish*.

Källor

www.aftonbladet.se (hämtad – 090516)

www.skolverket.se (hämtad – 090517)

Bilaga 1. Undersökningsgruppens modersmål

Namn	Språk	Namn	Språk	Namn	Språk
A2	Tyska	A16	Finska	A26	Kinesiska
A3	Tyska	A17	Finska	A27	Kinesiska
A5	Tyska	A19	Tyska	A30	Persiska
A7	Us-Eng	A20	Tyska	A31	Tyska
A8	Us-Eng	A21	Tyska	A32	Tyska
A10	Franska	A22	Ungerska	A34	Tyska
A11	Franska	A24	Us-Eng	A36	Tyska
A14	Holländska	A25	Kinesiska		

Här presenteras enbart de informanter i undersökningsgruppen vars svar har använts som exempel i uppsatsen.

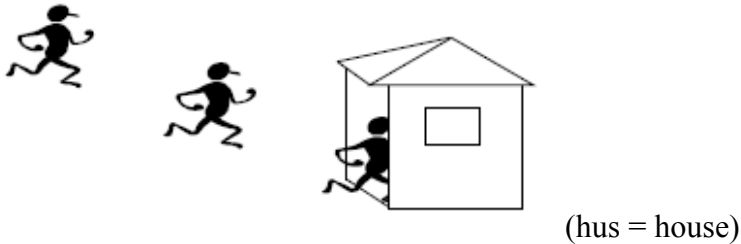
Bilaga 2

Instructions: Describe the picture with a sentence in Swedish. What is going on? In each picture the same figure/person appear but in different positions. To the right of each picture there is a suggestion of the object being act upon, first the Swedish word and then translated to English.

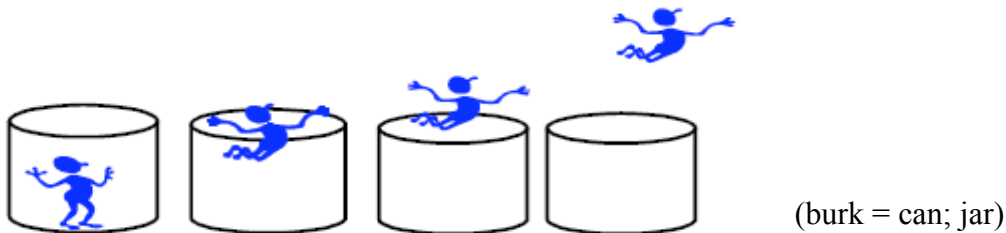
Native language/ Country: _____

Sex (male/female): _____

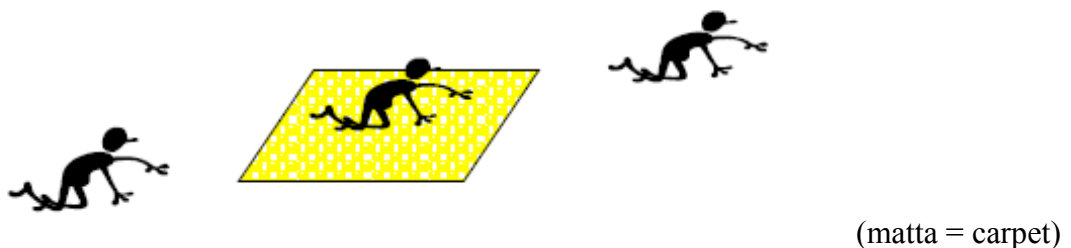
1. Springer in i ett hus

2. Flyger ut ur en burk

3. Kryper över en matta

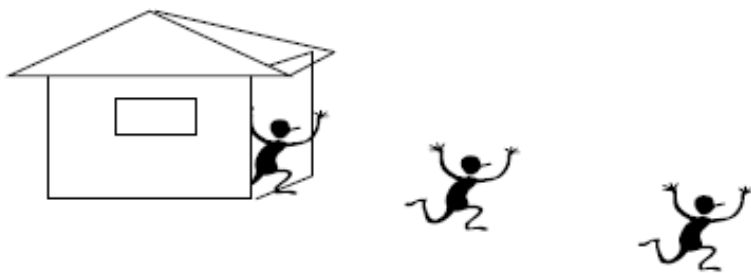

4. Dyker ner i en pool

(pool = pool)

5. Rusar ut ur ett hus

(hus = house)

6. Hoppar över en bom

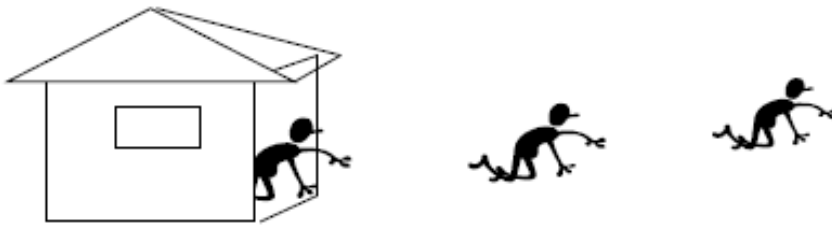
(bom = bar)

7. Ramlar ner i ett nät

(nät = net)

8. Kryper ut ur ett hus

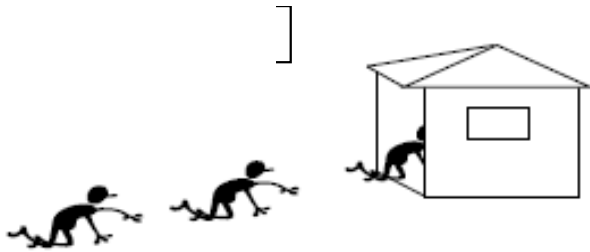
(hus = house)

9. Hoppas över en häck

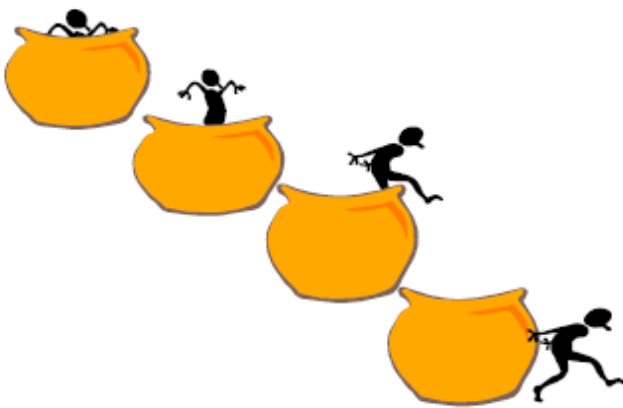
(häck = hurdle)

10. Kryper in i ett hus

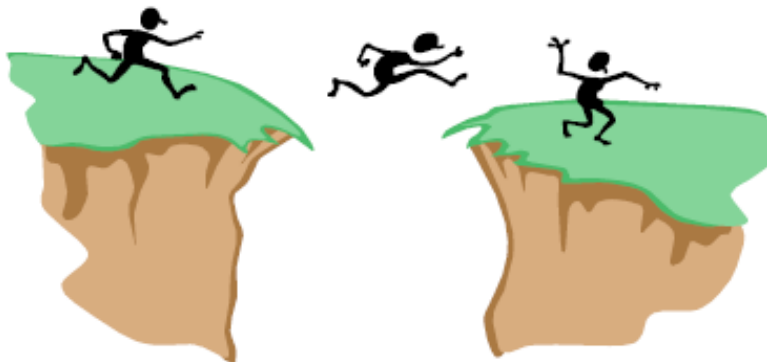
(hus = house)

11. Smyger ut ur en säck

(säck = sack)

12. Hoppar över en klyfta

(klippa = cliff)